

art3

www.aku.sk

**Úspešná výstava COPY(20)RIDE
v Nitrianskej galérii**

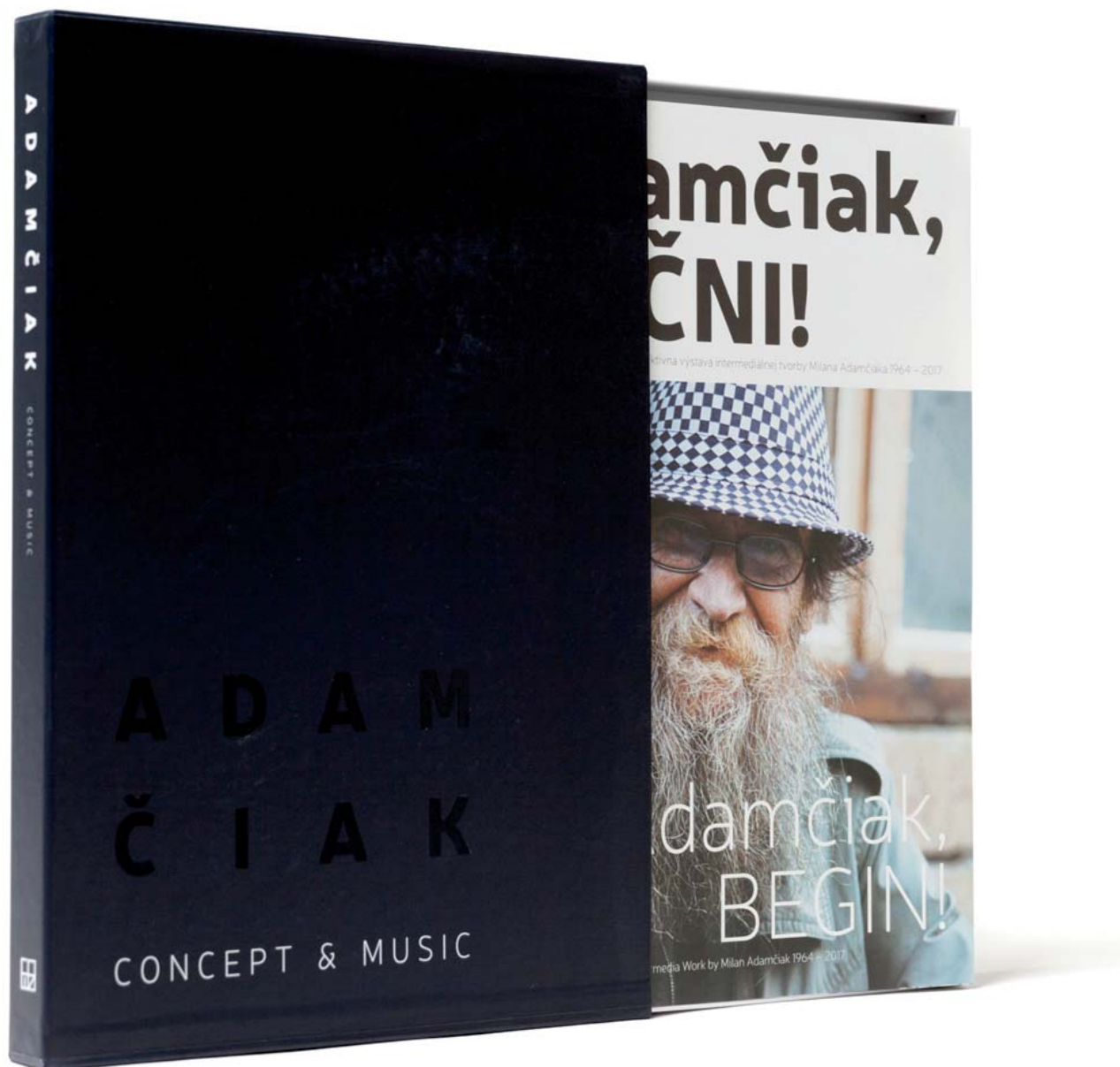
> s. 3

**Dido a Aeneas v interpretácii
mladých umelcov**

> s. 8

**Umelecký prednes si zaslúži
väčšiu pozornosť**

> s. 14

Publikácie Adamčiak, začni! a Adamčiak Concept & Music

Zostavovatelia: Michal Murin a Lucia Gregorová Stach
Vydavateľ Slovenská národná galéria, Bratislava, 2017

Publikácie vydané pri príležitosti výstavy Adamčiak, začni!
Retrospektívna výstava intermediálnej tvorby Milana Adamčiaka 1964 – 2017

Kurátori: Lucia Gregorová Stach a Michal Murin

Foto: Martin Deko

Výber z akvizícií 2011 – 2016

Táto výstava (trvala od 4. mája do 11. júna 2017) prezentovala výber z prírastkov zbierkového fondu Nitrianskej galérie získaných v období posledných piatich rokov. Galéria za toto obdobie získala do svojich zbierok 184 zbierkových predmetov.

Prezentácia málo známych diel

Reprezentatívnosť kolekcie umocňujú početné výpožičky diel z fondu Nitrianskej galérie na externé projekty do galérie doma i v zahraničí (ide o diela napríklad Milana Adamčiaka, Martina Piačeka, Karola Pichlera, Petra Meluzina, Pavly Scerankovej, či Jany Želibskej). Vystavenie akvizícií je krokom inštitúcie priblížiť divákovi časť práce so zbierkovým fondom. Návštevník má možnosť vzhliadnuť diela od etablovaných

autorov staršej generácie až po autorov nesúci kód mladosti, no už etablovanosti na výtvarnej scéne. Cielovým výberom galérie je doplniť zbierky o diela domácich umelčiek a umelcov, ktorých tvorba je nedostatočne zastúpená alebo úplne absentuje v zbierkovom fonde. Inštitúcia tak vytvára reprezentatívnu kolekciu domáceho umenia 20. storočia až po súčasnosť, ktorého význam zapadá do kontextu umenia strednej Európy. Ťažiskom výberu tejto kolekcie bolo hlavne prezentovať diela, ktoré ešte neboli nikdy vystavené, resp. boli vystavené minimálne.

Autori:

Štefan Belohradský, Pavlína Fichta Čierna, Daniel Fischer, Dávid Demjanovič a Jarmila Mitříková, Jozef Kostka, Mária Machatová, Marián Meško, Igor Minárik,

Marián Mudroch, Miroslav Nicz, Alojz Klimo, Mira Podmanická, Ľubo Stacho, Monika Pascoe Mikyšková, Ivana Sláviková, Olja Triaška Stefanovič, Ján Triaška, Lucia Tallová, Rudolf Sikora.

(r)

Úspešná výstava COPY(20)RIDE v Nitrianskej galérii

Nitrianska galéria vo svojej dramaturgii každoročne počíta s rezervovaním priestoru pre expozície tvorby vysokých umeleckých škôl (k tradičným patrí napr. Diplom – výstava záverečných prác poslucháčov výtvarnej tvorby UKF Nitra).

Venované dvadsaťročnici školy

Tentoraz bola hlavným protagonistom výstavy Fakulta výtvarných umení AU v Banskej Bystrici. Organizátorom výstavy s názvom vtípne kódujúcim emblematický znak multiplikujúcich foriem - prednostne grafiky, prepojeným so slovnou hračkou reformujúcou právo (umenia) na (rezkú) jazdu (right – ride) Copy (20) Ride (6. 4. - 30. 4. 2017) bola katedra grafiky v spolupráci s katedrou sochárstva. Výstava sa zaradila do cyklu podujatí, ktoré sú venované 20. výročiu založenia Akadémie umení v Banskej Bystrici. Iniciátor projektu Igor Benca, spolu s kurátorkou súčasnej výstavy Alenou Vrbanovou, si na výstavu prizvali spolupracujúce školy – Fakultu umění Ostravskej univerzity a katedru grafiky a iných médií VŠVU v Bratislave. Obaja organizátori pred časom realizovali medzifakultný úspešný výskumný projekt dokladajúci opodstatnenosť definovania súčasnej grafickej tvorby ako transmediálneho počinu. Aspekt transmediality bol výraznejšie prítomný práve v prípade prezentácií z „dielni“ FVU AU Banská Bystrica. Aj keď úmyslom výstavy nebola konfrontácia, išlo skôr o partnerský dialóg či trialóg, predsa sa len ponúkala komparácia zamerania, úrovne tvorby, alebo výsledkov edukácie jednotlivých umeleckých liahní; na mieste bolo porovnanie pedagógov viacerých generácií a ich nedávnych poslucháčov, dnes už absolventov, postupne sa etablovujúcich na súčasnej umeleckej scéne. Z hostujúcich škôl príspevky ostravskej katedry grafiky a kresby poukázali na prevahu výrazovej presvedčivosti na strane pedagógov (Zbyněk Janáček, Marek Sibinský). Grafici z VŠVU (V. Kolenčík, R. Makar, R. Jankovič, R. Jankovič ml., K.M. Václavková, M. Ševčovič) pôsobili vyrovnanejšie, spomedzi nich práve absolventi prispeli k ukážke inovácie

na poli experimentovania s technologickými možnosťami napojenými na tematické odkazy a priestorovú expanziu (recyklácia recyklácie – M. Ševčovič). Zrejma však bola blízkosť poetík Jančoviča staršieho a mladšieho. Bohatosť a vrstevnatosť našej sekcie O súčasnej podobe grafiky ako klasicky plošného média, vykročenej do fyzického i transmediálneho priestoru, nereferovali len grafici, ale túto aktuálnu polohu umenia posilnili tiež príspevky z Katedry sochárstva a priestorových médií FVU AU Banská Bystrica. Tu k zaujímavým príkladom patrili expandovaný nábytok ako manipulovaný ready made Mareka Galbavého alebo individuálnou faktúrou šifrovaný objekt Evy Masarykovej. Objekty s aplikovaným segmentom grafiky Juraja Saparua bol presne týmto pomedzím, kódujúcim prepojenie médií a disciplín, ktoré výstava fokusovala. Impozantne zaznela inštalácia Mira Brooša, odkazujúca na konzumný rozmer našej kultúry, pozostávajúca z 20 stojanov pre komorný orchester, na ktorých figurovali z reklamných letákov dôvtipne, do malebnej plochy vyskladané akoby noty – objekty, vyzývajúce na pomyselnú hru participujúceho diváka. Práve tým, že organizátori dali viac priestoru domácim autorom a ako sparingpartnerov grafiky vystavili

sochárov, vyznela banskobystrická sekcia bohatšie a vrstevnatejšie. Napokon i samotní grafici mali čo ponúknuť do priestoru, veď napr. Martin Derner je známy svojim subtilne modelovanými papierovými objektmi; tentoraz pre reprezentáciu zvolil sériu manipulovaných fotoportrétov s grafickou intervenciou. Monumentalizujúco zaznel Robo Brun, väčšou kolekciou prispel Igor Benca, ich prezentácia poukazuje na technicky a tematicky inovované postupy, ale súčasne na dôsledné rozvíjanie dlhodobého autorského programu. Aktuálne sociálno-kritické momenty zazneli u Patrika Ševčíka, Jozefa Suchožu, ale nemenej radikálne i u odchovancov fakulty – Anabely Sládek, Filipa Jurkoviča a Petra Valiska-Timečku, Tomáša Tulisa či G. Gyénesa (kritika migračnej krízy, umeleckej prevádzky, farmaceutického biznisu a i.). Práve stále frekventovanejšia prítomnosť tých najmladších na výstavných fórach, na ktoré vykročili zo svojej alma mater, bez toho, aby boli na ňu viazaní ako učители či študenti, je dokladom silnejúcej pozície banskobystrickej školy grafického a sochárskeho prejavu.

Prof. PhDr. Eva Kapsová, CSc.
foto (ps)

Priestor v prostore

Katedra sochárstva a priestorovej tvorby FVU AU v Banskej Bystrici sa nedávno prezentovala výstavou *Priestor v prostore* v Galérii Kaple vo Valašskom Meziříčí.

Míľniky v živote ateliérov FVU

Pribeh banskobystrickej školy sochárskeho prejavu sa odvíja od niekoľkých skutočností. Je ňou napríklad kontext vývinu umenia a zvlášť klasického žánru sochy na Slovensku, ktorý v 90. rokoch 20. storočia prechádzal výraznými zmenami, mnohofazetovým prekračovaním historicky generovaných modelov trojdimenzionálneho vyjadrovania. Domáci vývin odrážal prieniky zmeny paradigmy vo svetovom umení, poznačené predovšetkým nástupom readymades na scénu ako prostriedkov a výsledátu výpovede, s tým súvisiace rozšírenie poľa sochy do oblasti objektu, site specific, inštalácie, environmentu, akčného prejavu až po aktivistické počiny. Konceptuálny rámec týchto pohybov zdôraznil uprednostnenie mentálneho zážitku pred vizuálnym zážitkom, pred materiálo-fyzickým prevedením, akcentoval tvorbu a čítanie diela v kontexte, avizoval ústup až rezignáciu tvorby z postu ideálov modernistického názoru o autonómnosti, estetické nezaujatosti tvaru. Dôležitým pre charakter tvorby v sochárskych ateliéroch FVU bolo pôsobenie pedagógov, ktorí prichádzali na AU a ktorí dlhodobo účinkujú v dialógu učiteľ – žiak. Rovnako ako ich umelecky príklad, ktorý prinášali so sebou, malo význam vytvorenie materiálo-technických podmienok pre rukodielnu prax, zvyšovanie potenciálu prostredníctvom opakujúcej sa dôslednej skúsenosti s klasickými úlohami (sochárska prípravka, práca podľa modelu, sochárska kresba a pod.), ale najmä priestoru pre vyber z paradigmy vyjadrovacích prostriedkov súčasného umenia. Nemenej dôležitou mierou na osobnom umeleckom raste sa podieľalo teoretické vzdelávanie: poznanie dejín, teórie umenia, filozofie e a estetiky a tiež poznanie súčasných aktuálnych príkladov, ktoré sa mohli stať inšpiratívnymi a podnetnými pre pochopenie vlastných riešení. Podobne ako napríklad grafika, aj socha na FVU prechádza skúsenosťou transmediálnych presahov z klasického žánru v styku s „ne-

sochárskymi“ médiami (foto, video, interaktívne postupy, možnosť využitia materiálových kvalít rôznych i netradičných materiálov a pod.). Ak by sme v kocke mali charakterizovať vývin na katedre sochárstva, možno jeho smerovanie vidieť v odklone od chápania sochy v jej pragmaticko-utilitárnych funkciách (uplatnenie sochy v spoločenskom priestore, monumentalizačné tendencie, pomníková tvorba, socha ako kultový, mnemotechnicky alebo dekoratívny predmet) k soche ako prostriedku vyjadrenia postoja, k soche ako voľnej výpovedi, reflektujúcej najrôznejšie problémy jedinca a spoločnosti. V tomto zmysle sa upevňuje konceptuálne, resp. postkonceptuálne myslenie v materiáli, ale aj v rôznej miere odmaterializované formy výpovede.

Vystavujúci autori

Vystavujúci pedagógovia:
 prof. Miroslav Brooš, akad. mal., doc. Juraj Sapara, akad. soch., doc. Peter Gáspár, akad. soch., Mgr. art. Marek Galbavý, ArtD., Mgr. art. Eva Masaryková, ArtD., Mgr. art. Ivana Sláviková, ArtD., Mgr. art. Jozef Suchoža, ArtD.

Vystavujúci študenti:

Dominik Britaňák, Jakub Cmarko, Dáša Ďurišová, Nikola Ferencová, Ján Frančák, Lucia Huňadyová, Róbert Chromý, Mário Kačmárik, Filip Pecha, Jakub Lipták, Nikola Liptáková, Michal Mažáry, Marianna Mlynarčíková, Juraj Schikor, Dominika Šimová, Matej Zavo-

ďan. Úvodné slovo na vernisáži výstavy (26. 4. - 11. 6. 2017) predniesla Mgr. art. Ivana Sláviková, ArtD. Na vernisáži vystúpili študenti s improvizácnou performatívnou akciou.

Text a foto: (ek, galerie.kzvalmez.cz)

Bienále plastiky

Od 6. apríla - 10. mája sa v Galérii Jána Koniarka, Synagóge - Centre súčasného umenia v Trnave uskutočnila výstava pod názvom Bienále plastiky malého formátu Pezinok 2017.

Išlo o 5. ročník tejto výstavy (Trnava - Pezinok - Bratislava - Wrocław). Medzi vystavujúcimi nechýbali výtvarníci z Akadémie umení.

Autori: Marek Dobeš, Mateusz Dworski (Poľ.), Andrej Haršány, Roman Hrčka, Katarína Kissoczy, Patrik Kovačovský, Bohuš Kubinský, Alžbeta Lišková, Helena Lukášová (ČR), Róbert Makar, Eva Masaryková, Marcin Michalak (Poľ.), Robert Mlčúch, Aino Nebel (Nem.), Tomasz Niędziółka (Poľ.), Tets Ohnari (JP/ČR), Štefan Oslej, Miroslav Pallo, Till Pansow (Nem.), Ludmila Pohlová (ČR/SR), Ivan Patúć, Karin Patúćová Lunterová, Martin Ščepka, Jozef Suchoža, Robert Szittay, Michal Šuda, Rastislav Trizma.

(in)

Ked' zaujme text a dialógy...

Michalovská rodáčka Anna Šoltýsová (23) študuje divadelnú réžiu a dramaturgiu na FDU AU pod pedagogickým vedením doc. Mgr. art. Matúša Ol'hu, PhD. a Mgr. art. Kataríny Burdovej, PhD. Je tretiačka a ako bakalárske predstavenie si zvolila Bukovčanovu hru *Zažeň vlka*, ktorá mala premiéru ešte začiatkom marca.

Anna Šoltýsová

- Robila som to s tretím ročníkom herectva a treba povedať, že z ich strany išlo o dobrovoľnú aktivitu, v osnovách to určite nemali.

Prečo práve *Bukovčan*?

- Zaujalo ma to, že táto hra je vcelku neznámou, veď doteraz sa na Slovensku hrala len trikrát, a to ešte v roku 1971 v SND, Košiciach a Nitre.

Asi je iluzórne sa pýtať, či vám téma bola blízka. Či?

- V hre sa rieši príchod syna – postavu stvárňuje David Szöke - z emigrácie v období 50. rokov, teda v čase tvrdého komunizmu. V závere spácha samovraždu zastrelením, kvôli tomu, že nevidí inú možnosť, že sa nedokáže začleniť späť do rodiny, ktorá je následkom jeho emigrácie presťahovaná do oblasti Sudetov. A tam sa to celé odohráva. Téma mi vôbec nie je blízka a mala som s tým problém, aj kvôli tomu, že len naštudovať si dané totalitné obdobie mi dalo poriadne zabráť. Ale zaujal ma veľmi dobrý text, kvalitné dialógy, čo je silná Bukovčanova stránka. Hneď po prečítaní to bolo veľmi emotívne a mala som z toho taký správny pocit. To rozhodlo. V mojom prípade navyše išlo vlastne o režisérsky debut, aj keď som mala už za sebou jednoaktovku.

Nadchli sa témou rovnako vaši zverenci?

- Zhostili sa jej úplne v pohode. No tiež s tým mali spočiatku problém, ale nakoniec ich to chytilo. Veľa sme preštudovali a navzájom sa dostali do problematiky. Výsledný efekt sa dostavil po zhruba troch mesiacoch. A už premiéra mala veľmi dobrý ohlas, takže spokojnosť.

„Bakalára“ máte za teda sebou, zrejme sa chystáte aj na magisterské štúdium.

- Áno. Titul však ešte vybrať nemám, to chce čas. Ešte ma čaká štvrtý ročník, ten si tiež vyžiada niečo menšie, a potom uvidíme, čo ďalej.

(ba), foto Vlado Bahýl

Fragment z hry *Zažeň vlka*

Kvinteto účinkujúcich sa netypickej témy zhostilo na výbornú

David v Galérii Schemnitz i v Trutnove

Galéria Schemnitz v Banskej Štiavnici systematicky prináša do stredoslovenského regiónu kvalitné súčasné umenie a jeho reflexiu.

Od apríla 2017 organizuje prednáškový cyklus o súčasnom vizuálnom umení s názvom Kultúrne spoje CZ - SK, ktorý pokračuje treťou prednáškou. Hostom v galérii 12. júna bol výrazný český umelec a vysokoškolský pedagóg Jiří David, ktorý sa na pôdoryse súčasnej českej scény pokúsil definovať a asociovať vlastnú interpretáciu svojej doterajšej tvorby, aby sa zmyslovo projektoval do role vnímateľa a tvoril tak nový obraz. Vyzerá ako obraz a je to obraz ... Prednáškový cyklus zostavil a odborne garantuje Vladimír Beskid.

V Trutnove výber

V Galérii mesta Trutnov (ČR) sa 18. mája – 17. júna t. r. v tamojších priestoroch predstavil Jiří David so svojou výstavou „Nadměrná specializace plodí smrt jako bouři nad mraky.“ Davidova výstava priniesla do trutnovskej galérie koncentrovaný výber z rôznych úsekov Davidovho tvorivého života. Divák tak poznal Davidov komplikovaný vizuálny svet v istej celistvosti a s dôrazom na jeho

Prof. Jiří David

estetické a spoločenské kvality. Vernisáž sa odohrala za účasti autora, uviedol ju jej kurátor, popredný český teoretik umenia Martin Dostál.

Prof. Jiří David (1956), intermediálny český umelec, maliar, fotograf, vysokoškolský pedagóg. Od polovice 80. rokov výrazne spoluvytvára českú súčasnú scénu. Absolvoval AVU v Prahe (1987), je spoluzakladateľom skupiny Tvrdohlaví (od 1987). Prezentuje široké spektrum médií a prístupov - od postmodernej

malby a symbolov, cez betónové obrazy a fotografické série (Skryté podoby) až po realizácie vo verejnom priestore (neónové Srdce nad hradom, 2002; Klúčová socha 2010). V roku 2015 prezentoval zrkadlovú interpretáciu Muchovho diela (Apoteóza) v česko-slovenskom pavilóne na bienále v Benátkach. Žije v Prahe a pedagogicky pôsobí na UMPRUM v Prahe a na Akadémii umení v Banskej Bystrici.

(in), foto (schemnitz.sk)

Tomáš Rafa vystavuje v New Yorku

S rozsiahlym projektom Nový nacionalizmus v srdci Európy zavítal do New Yorku slovenský umelec Tomáš Rafa, víťaz Ceny Oskára Čepana z roku 2011.

Od 9. apríla - 10. septembra 2017 je v The Museum of Modern Art výstava, ktorá dokumentuje verejné prejavy xenofóbie, neznášanlivosti a rasizmu. Už vo víťaznom videu zo súťaže o Cenu Oskára Čepana sa Rafa zamerl na vymedzo-

vanie hraníc patriotizmu, extrémizmu, nacionalizmu a vzťahov medzi majoritou alebo minoritou, národnostnou či sexuálnou. Výstava Nový nacionalizmus predstavuje prácu slovenského umelca a dokumentárneho filmára. Prejavy extrémizmu a násilie medzi majoritou a menšinami bývajú často háklivým mediálnym obsahom, ktorý vytvára diskusie, vyvoláva konflikty názorov, no dotýka sa v prvom rade tých skupín ľudí, proti ktorým sú takéto prejavy

namierené. Rafa sa ako vizuálny umelec zamerl na tento jav a už niekoľko rokov ho mapuje. Tomáš Rafa absolvoval magisterské štúdium u doc. Michala Murina, ArtD. v ateliéri Digitálne médiá FVU na Akadémii umení v Banskej Bystrici.

(in)

Dva workshopy vo fínskom Oulu

V máji 2017 sa na pôde Univerzity aplikovaných vied – Oamk vo fínskom Oulu konali dva workshopy pod vedením pedagógov z FVU AU v BB.

Grafický workshop

V poradí ôsmy medzinárodný Workshop monotypie a alternatívnych grafických techník realizovala Katedra grafiky FVU AU pod vedením odborného asistenta Mgr. art. Patrika Ševčíka, ArtD v rámci projektu Erasmus+. Zúčastnilo sa ho 7 študentov. Workshop bol rozdelený do niekoľkých blokov, v ktorých systematicky poskytoval informácie a praktické ukážky s monochromatickou tlačou, dvoj a viac farebnými výtlačkami.

Workshop bol zameraný aj na alternatívne možnosti využitia tejto grafickej techniky. Okrem základných poznatkov a zručností, študenti mali možnosť experimentovať s materiálom v tejto technike. Výsledné práce boli vystavené v Galerii 0 v priestoroch univerzity.

Kurz počítačovej grafiky

Druhým paralelným workshopom na univerzite v Oulu bol workshop počítačovej grafiky 2D Motion Graphics a Motion Design pod vedením pedagóga Fakulty výtvarných umení AU PaedR. Petra Vítka. Účastníci kurzu v tomto termíne získali základy animácie a kompozície vo video editore - Adobe After Effects. Osvojili si efekty animácie. Na konci kurzu boli schopní miešať rôzne obrazy

pomocou masiek, používať rôzne vnorené kompozície, vytvárať a manipulovať s 3D vrstvami. Workshop bol zameraný na posilnenie praktických zručností so softvérom. Študenti už skúšali spájať video súbory, vektorové súbory a rastrové súbory do jedného výstupu so zvukom.

(ps)

Character design

V termíne od 3. do 5. apríla 2017 sa na Fakulte výtvarných umení konal workshop Character design pod vedením fínskeho lektora Petriho Kulju z OAMK vo fínskom Oulu.

Zúčastnilo sa ho 17 študentov, ktorí pracovali v tímoch a vyskúšali si možnosti tvorby kreslených postáv a obrázkových scenárov (tzv. storyboardov). Cieľom bol výskum a rozvíjanie myšlienok s výsledným zhodnotením workshopu. Študenti FVU ocenili jeho zmysluplnosť a prínos pre ďalšiu tvorbu.

(ps)

Dido a Aeneas v interpretácii mladých umelcov

Dielo anglického skladateľa Henryho Purcella (1659 – 1695) Dido a Aeneas (1680) patrí ku skvostom svetovej opernej tvorby. Predstavuje jednu z najvýznamnejších opier obdobia baroka a je zároveň najstaršou zachovanou operou napísanou po anglicky. Autor sa v nej nechal inšpirovať starým púťavým príbehom z Vergiliovej Aeneady.

Tento dojmavý príbeh uviedla Katedra vokálnej interpretácie Fakulty múzických umení Akadémie umení v Banskej Bystrici ako vynikajúcu príležitosť pre študentov preukázať svoju muzikalitu i herecký talent a ako inšpiráciu pre našu kultúrnu verejnosť oboznámiť sa s týmto jedinečným hudobno-dramatickým dielom.

S mimoriadnym ohlasom

Pribeh naštudovaného operného diela sa niesol v tvorivej atmosfére všetkých zainteresovaných. Na inscenácii sa podieľali renomovaní umelci-pedagógovia: dirigenti Pavol Tužinský, Igor Bulla, režisér Pavol Smolík, na projekte ďalej spolupracovali: klaviristka Zulfizar Zázrivá, zbormajster doktorand Daniel Simandl, výtvarníci Jaroslav a Miroslav Daubravovci. Naštudovanie uvedeného diela poskytlo priestor uplatniť nadobudnuté, ale predovšetkým získať nové poznatky z oblasti barokovej interpretácie študentom katedry vokálnej interpretácie, katedry orchestrálnych nástrojov a katedry kompozície a dirigovania zboru. Veľmi pozitívne hodnotíme možnosť uvedenia diela s orchestrálnym sprievodom orchestra študentov

FMU AU Camerata Novisoliensis na profesionálnej úrovni pod vedením dirigenta Pavla Tužinského. Oceniť treba i výber barokového diela, ktoré v Banskej Bystrici zaznelo po prvýkrát a stretlo sa s mimoriadnym ohlasom u laickej i odbornej verejnosti. Ďalším pozitívom bolo prezentovanie opery v historických priestoroch sály Robotníckeho domu v Banskej Bystrici, čím sa dostala do širokého povedomia obyvateľov mesta. Premiéry sa uskutočnili 10. a 11. mája t. r., projekt vznikol s podporou grantového programu Viac umenia, Nadácia Tatrabanky a v spolupráci s mestom Banská Bystrica.

Prof. Mgr. Art. Mária Tomanová, ArtD.

Foto Iveta Mišániová

<< Študentky Katedry vokálnej interpretácie.

Foto: Iveta Mišániová

Dido - Adriana Známová, Aeneas - Peter Račko.

Foto: Iveta Mišániová

V hľadisku Robotníckeho domu nechýbal ani rektor AU prof. PaedDr. MgA. et Mgr. Vojtech DiDi, prorektorka pre oblasť umenia, zahraničné vzťahy a edičnú činnosť AU doc. MgA. Jana Škvarková, ArtD., dekanka FMU doc. Mgr. art. Mária Strenáčiková, CSc. a prodekan FMU Mgr. et Mgr. art. Peter Špilák, PhD.

Foto: Vlado Bahýl

Nádejná režisérka Marína Dir má za sebou krst ohňom v podobe Krležovej hry V agónii

Teší sa na ľubovol'né tituly

Marína Dir

Je z Dolnej zeme a na Akadémii umení študuje divadelnú réžiu a dramaturgiu. Je v 3. ročníku, a tak začiatkom apríla logicky prišlo i na bakalárske predstavenie. Marína Dir režijne nastudovala hru V agónii od chorvátskeho dramatika Miroslava Krležu.

Pochádzate z Báčskeho Petrovca, čo evokuje otázku prečo práve Akadémia umení v Banskej Bystrici?

- Ako Slovenka, ktorá vyštudovala slovenské gymnázium sa mi videlo prirodzené a schodnejšie pokračovať v štúdiu práve na Slovensku. Poznala som už z Bystrice ľudí, najmä Svetlanu Gaško, ktorá je už vo 4. ročníku takisto na divadelnej réžii a pravdaže, prof. Majeru, ale aj ďalších.

Naplnil doterajší priebeh štúdia vaše predstavy?

- Isteže.

Ako často chodievate domov?

- Väčšinou na sviatky. Vianoce, Veľká noc, Dušičky...

Bakalárske predstavenie je vážna vec.

Prečo padla voľba práve na Krležu a jeho hru V agónii?

- Krleža priniesol do chorvátskej drámy niečo úplne iné ako to, čím sa vyznačovala dovtedy. Priniesol im tam takpovediac svojho Ibsena. Ale, pozor, mne ho prideliť profesor Vedral ako pedagóg. Sama by som sa v živote po treťom roku štúdia Krležu robiť neodvážila, lebo pre mňa je to strašne náročný text, náročná hra, ba myslím si, že aj pre hercov, ktorí sú takisto v treťom ročníku štúdia, jeden dokonca v druhom.

Vari aj preto, že agónia vo všeobecnosti nie je práve stav, ktorý obľubujeme. Aj táto agónia je o opúšťaní života a prechode do náručia smrti človeka?

- Hra sa zapodieva stavom ženy, ktorá po smrti svojho manžela rieši, či je vlastne dobre, že zomrel, alebo nie. Pretože sa celý život na to teší. Dopadne to tak, že sa nakoniec zabije a zostáva v šoku, čo ďalej.

Ako sa teda herci ťažkej témy napokon zhostili?

- Spočiatku bola ich reakcia asi takáto: Fú, Marína, je to veľmi ťažké, ďakujeme. Vraj je tam hrozne veľa textu. No ako sme postupne robili a aj škrtali, tak sa im to začalo páčiť. Prišli sme na konečnú verziu. Prešli sme však naozaj ťažkým obdobím, bolo to náročné. Inak, keď to vezmem aj s čítačkami, tak sme to nacvičovali štyri – päť týždňov, z toho tri týždne v priestore.

Bola to pre vás prvá režijná skúsenosť?

- Nie, už som mala za sebou prácu na Tajovského Matke, povinnej jednoaktovke, ktorú v „druhákú“ musíme spraviť. Pokiaľ zostanem v tejto škole, čo zrejme zostanem na magisterskom stupni, tak ma budú čakať ľubovol'né tituly, ktoré si vyberiem a ktoré ma oslovia. Práve na to sa teším.

(ba), foto: Vlado Bahýl

Zlomvaz 2017 obohatili aj študenti AU

Májový 24. ročník študentského divadelného festivalu Zlomvaz na DAMU v Prahe priniesol 27 divadelných predstavení, 6 workshopov, 4 hudobné večery a 3 spoločné raňajky.

So Slečnou Júliou

Zlomvaz je, ako vieme, študentský divadelný festival s viac než dvadsaťročnou tradíciou. Tento ročník hostil umelecké školy z Českej republiky, Poľska, Slovenska a Maďarska. Počas festivalu prebehlo osem veľkých predstavení v divadle DISK a rad ďalších v štúdiu Řetízek a učebniach DAMU. Ani tentoraz nechýbal bohatý sprievodný program v podobe rooftop baru, chill out zóny, vzdelávacích workshopov, večerných koncertov a i. Na Zlomvaz 2017 zavítali študenti FDU AU s inscenáciou Slečna Júlia od Augusta Strindberga. V réžii Alžbety Vakuľovej sa predstavili Alžbeta Cingelová, Tomáš Ivanka a Beáta Eibenová.

Alžbeta Vakuľová

„Zpočiatku se nám Slečna Julie zdála neaktuální. Problém sociálního vzestupu a pádu, vznešenosti a podlosti, dobra a zla, muže a ženy existoval odjakživa a bude i nadále. Všechny tyto problémy mají příliš hluboké sociální

kořeny v konkrétním období a typu společnosti. Sociální rozdíl mezi sluhou a mladou paní se vytratil, ani důsledek morálního poklesu slečny Julie dnes není nekompromisní. Hra však kromě výjimečné psychologické drobnokres-

by a mistrovského dialogu nabízí také bohaté interpretační možnosti,“ uviedli organizátori na svojom webe na margo banskobystrického príspevku do programu Zlomvazu.

(in), foto (vb)

Ešte začiatkom februára t. r. uviedol režisér Ľuboslav Majera vo veľkej sále FDU AU premiéru bakalárskej inscenácie študentov herectva Radovan III. od srbského dramatika Dušana Kovačevića. Naším záberom sa vraciame k chvíľke tesne pred začiatkom jedného z predstavení, na ktorom prof. Majera demonštruje svoje predstavy.

Foto: Vlado Bahýl

S Andreou Juhásovou nielen o monodráme Villa Lola, ktorej vložila vlastnú dramaturgickú pečat'

Ešte akoby v skanzene, ale už sa rozhliada

Andrea Juhásová

Košičanka Andrea Juhásová (24) študuje vo štvrtom ročníku herectva a v druhej polovici mája si v Malom štúdiu FDU zgustla na Lavrikovej Ville Lole, čo je monodráma, v ktorej autor zachytil svetový trend, keď sa v divadle čoraz menej konverzuje a čoraz viac hovorí.

Hovorí sa, že monodráma musí mať svoje oblúky, zápletky či prekvapenia, no v prvom rade väčšiu úprimnosť. Myslel na to Lavrik pri písaní svojej divadelnej poviedky Villa Lola?
- To netuším. Ja som tento titul mala „odporúčaná“ a poviem, vám, bolo nesmierne ťažké sa s týmto textom popasovať! Jednak preto, že tá postava nie je z mojej vekovej kategórie, je staršia, takže sa na svoje problémy pozerá inak. Čiže ja som si vlastne robila dramaturgiu sama, musela som vyškrtnúť niektoré motívy ako je motív matky a motív manželky, to som trochu upravila. Rieši sa tu postavenie ženy v spoločnosti, konflikt samej so sebou, ale aj versus spoločnosť. Monodráma sa končí tým, že sa ide utopiť, ale robí to štýlovo.

Je to veľmi pekne urobené, nie patetické. Poňala som to tak, že nie všetko sa končí smrťou, ale možno tým, že niečo v nás pochováme a ideme ďalej... Takúto pridanú hodnotu som textu vložila – to bol môj cieľ, pochovať nejakú istú časť, nájsť novú a za ňou ísť.

Táto monodráma trvá 35 minút, vzhľadom na to, že bola vašou prvou, asi to nebolo práve jednoduché.

- Určite. Ak to prežiením, myslela som si, že zomriem. To, že ste na scéne sám, je hrozné, po chvíli vám z toho začne, prepytujem, prepínať. A čo by sa dialo, keby mi vypadol text? Nič, ide sa ďalej. No ak máte správne rozdelený text na časti, tak vás to posúva ďalej. Dôležité sú motivácie na ďalšiu časť, už sa vlastne ide po nich.

Vyrastáte pod pedagogickým vedením Františka Výrostka a Tomáša Mischuru. Inklinujete ako herečka k istému žánru?

- Nepovedala by som, že inklinujem k tragédii, veselohre alebo fraške. Mám rada každú jednu postavu a prácu na nej. Lebo je to stále nová skúsenosť. Napríklad, keď si spomínam na naše bakalárske predstavenie Víčik od Sgarieva,

pre mňa to bola tragikomédia, hoci pre ľudí to bola tragédia.

Väčšina z nás má svoje vysokoškolské štúdium zafixované len v dobrom. Aké je to vaše?

- Hrozne rýchle. Ale inak fajn, som spokojná. Ten štvrtý ročník predstavoval akýsi skok, športovým slangom by sa to dalo prirovnať k prechodu z juniorskej kategórie medzi dospelých. V bakalárskom stupni ste stále vo švungu a v magisterskom už dostávate viac priestoru. Pekne to vraví pán Majera, že ste akoby v nejakom skanzene, ešte ako študent chránený, ale už sa musíte rozhliadať, čo bude po škole. Ide ešte o dva roky, kedy sa človek musí poobrať a je na ňom, ako s tým priestorom bude narábať. Či ho bude tráviť po baroch alebo bude behať po konkurzoch a kde sa dá. Prezradíte svoju víziu do budúcnosti?

- Byť šťastná. Pokiaľ ide o víziu profesijnú, rozmýšľala som nad tým, ale to si nechám ešte pre seba. Nech sa to splní. Lebo sny sa nesmú hovoriť, prezradzať, potom sa neplnia.

(ba), foto Vlado Bahýl

Koncertný cyklus FMU k výročiu

Záver apríla t. r. patril koncertnému cyklu k 20. výročiu vzniku AU, ktorý v spolupráci s mestom Banská Bystrica pripravila FMU AU.

Odštartoval ho v Robotníckom dome koncert operetných a muzikálových melódií Od operety k muzikálu. Hlavným hosťom večera bol Peter Strenáčik, spoluúčinkovali Alžbeta Trgová a Martin Vetrák, klavírny sprievod obstarala Eva Cáhová. Nasledoval reprezentačný koncert katedry vokálnej interpretácie, ktorý sa odohral v Cikkerovej sieni tunajšej radnice (foto). V ďalšom koncerte v rámci medzinárodnej spolupráce FMU AU sa v koncertnej sále fakulty predstavili hostia z partnerských umeleckých škôl z Maďarska. Koncertná sála Konzervatória J. L. Bellu potom privítala aktérov vystúpenia pedagógov a študentov katedry klávesových nástrojov FMU a aprílový program zavŕšil reprezentačný koncert FMU v Robotníckom dome. Podujatia sa realizovali v rámci projektu „Fakulta múzických umení AU mestu Banská Bystrica.“

(in), foto Vlado Bahýl

S jednou z prvých absolventov FDU AU, dnes jej pedagogičkou Mgr. art. Zuzanou Laurinčíkovou, ArtD., nielen o tom, ako sa chodí s kožou na trh

Umelecký prednes si zaslúži väčšiu pozornosť

Absolventka herectva a doktorandského štúdia na Akadémii umení v Banskej Bystrici (2002, resp. 2014), pedagogička, herečka, redaktorka, moderátorka, speváčka, poetka – to všetko obsahuje stručný profil Mgr. art. Zuzany Laurinčíkovej, ArtD. (39). Máme v živej pamäti, ako začínala v Slovenskom komornom divadle v Martine, kde vytvorila nielen s režisérmi Ol'hom, Polákom, Gombárom či Sládečkom rad pozoruhodných postáv a ešte ako poslucháčka fakulty účinkovala v Divadle J. G. Tajovského vo Zvolene, v televízii a rozhlase. Potom sme ju zaregistrovali ako redaktorku a moderátorku TV Trenčín, kde autorsky a redakčne spracovala aj také audiovizuálne útvary, ako bol portrét Juraja Sarvaša či Idy Rapaičovej, no už dlhšie sa profesijne zameriava na pedagogickú dráhu v Akadémii umení, kde na katedre herectva FDU vyučuje umelecký prednes a kde sa podľa vlastných slov cíti ako ryba vo vode.

*Žijete v Trenčíne, kde sa zrodili širšie umelecké kontexty vo vašej väzbe na oblasť ľudového umenia, moderovanie spoločenských podujatí i autorsko-režisérskych aktivít, súvisiacich s nasnímaním uvedených portrétov a tiež kultúrnych udalostí. Ba v roku 2010 vám vyšla knižná prvotina *Básničky zo Zuzkinej poličky*, o rok neskôr jej pokračovanie *Básničky zo Zuzkinej poličky 2* a predvlasti ste uviedli do života tretí zväzok svojej lyrickej poetiky *Smutnokrásny rok*. No nedá nám vrátiť sa na začiatok a spýtať sa, či vám nie je clivo za divadelnými doskami? Aj keď je pravdou, že o stálej scéne v Trenčíne ako jedinom krajskom meste u nás niet zatiaľ ani chýru, ani slychu.*

- Po účinkovaní v Martine, keďže človek sa v živote neraz ocitne na križovatke a musí sa rozhodnúť, som si v istom období uvedomila, že na viacerých stoličkách sa sedieť nedá. Takže som sa istý čas venovala rodine a činnosti, ktorá sa dala robiť aj v domácom prostredí

a divadla som sa na určitý čas vzdala. Nemala som pocit, že som zaspala dobu, veď som začala pracovať v televíznej sfére, venovala som sa dokumentaristike, moderátorstvu, redaktorskej práci a nabaľovala tak rozmer nových vedomostí. Dnes viem, že to nebol stratený čas. Pre mňa úžasná doba, kedy som sa zahryzla aj do niečoho reálnejšieho, nielen do sveta predstáv a predstavivosti, a začala som vnímať svet aj z inej strany. Osobne mi to veľmi pomohlo aj v súčasnej práci. A keďže mi divadlo po čase chýbalo, tak som cítila, že sa doň túžim a môžem vrátiť práve cez školu. Že s ním budem v kontakte s jeho mladším vydaním, jeho mladými tvorcami. Bolo mi jasné, že nie každý, kto hrá, vie učiť a opačne. No keďže mám oboch rodičov pedagógov, o genetickú výbavu bolo, myslím si, postarané, a tak som to skúsila. Dnes netajím, že robím oveľa radšej túto prácu ako hocičo iné.

Pedagogická práca sa stala takpovediac stredom vášho vesmíru, vieme však, že vaše kvality mierou vrchovitou využíva napríklad aj Trenčianske osvetové stredisko. A nielen ono...

- Áno, pracujem ako manažérka kultúry a metodička tohto strediska, ktoré figuruje v zriaďovateľskej pôsobnosti Trenčianskeho samosprávneho kraja, ale stále aj moderujem a spevácky som aktívna v ženskom triu Krajka. V mojom živote vždy všetko so všetkým súviselo a pre niečo sa dialo. A tak to aj prijímam. V práci, aj v súkromí. Takže dnes sa napríklad snažím cez svoje manažérske aktivity v Trenčíne dávať priestor tomu najlepšiemu, čo sa rodí na umeleckej pôde bystrickej školy, keďže mám o dianí v nej prehľad.

Je o vás známe, že patríte do prvej várky absolventov a absolventiek odboru herectva FDU. Pre zaujímavosť, spomeniete si ešte na mená zvyšných trinástich? Pripojíte aj pranie k dvadsaťročnici školy?

- Ale iste. Anička Gromanová, ktorá

Mgr. art. Zuzana Laurinčíková, ArtD.

v súčasnosti pôsobí na fakulte, takisto režisérka Katka Burdová, potom Igor Timko, Laco Hrušovský, Zuzana Kyzeková, Jana Varhalíková, Ľudmila Klímková, Braňo Bajúz, Roman Grossmann, no nad zvyšnými by som musela chvíľku popremýšľať. A výročie? Vždy, keď sem týždeň čo týždeň prichádzam, uvedomujem si, aká som šťastná, že z tých ťažkých začiatkov a hrozivých priestorových podmienok vyrástla plnohodnotná umelecká škola. Ktosi múdry povedal, že najkrajšie veci vznikajú v porobe, keď človek musí dokazovať, že vie a mňa teší, že vtedy v tej porobe tu mnohí ľudia vydržali a možno aj za málo peňazí si povedali, že to dokážu a že sa vôbec našiel priestor, aby tu vznikla umelecká škola, ktorá za dvadsať rokov dokázala, aj niekdajším kuvikom, svoju opodstatnenosť. A vari aj bola potreba vzniku konkurenčného poľa v dobrom slova zmysle, pretože len také prostredie vás ženie a posúva dopredu. Dokazujú to

úspechy a snaženie poslucháčov nielen na našej, ale i ostatných fakultách. Umelecký potenciál a vybavenosť školy dokumentujú, že to nebolo márne.

Vo svojej ťažiskovej disciplíne, umeleckom prednese, ste priam pupočnou šnúrou zrastená s Jurajom Sarvašom, ktorého nazývajú bardom recitovania. Považujete sa za jeho odchovankyňu? Odkedy vôbec stojíte za katedrou fakulty, navyše ako jedna z nemnohých absolventiek?

- Bola som v ročníku Jozefa Adamoviča, no Juraj Sarvaš bol jedným z mojich prvých pedagógov, ktorý mi v oblasti vnímania krásy umeleckého slova dal najviac. Dnes, keď na chodbách budovy na Hornej ulici stretávam Matúša Olhu, dekana Sládečka alebo dr. Maťašika, ktorí mi prednášali, pripomínam si, že ide o zakladajúcich aktérov školy. Jurajovi Sarvašovi som robila dva roky asistentku, po dvoch rokoch na prijali na doktorandské štúdium a celkove mám odučených zhruba sedem rokov. Ale pozor, pokiaľ ide o počet absolventov, ktorí ostali pôsobiť na škole. Základňa odborných asistentov na fakulte herectva je dnes tvorená takmer úplne z odchovancov školy. Každý z pedagógov, čo stáli pri kolíske fakulty, si už vychoval svojho nástupcu.

Rada zdôrazňujete, že umelecký prednes je jednou z dôležitých súčastí výučby budúceho herca – profesionála, že napomáha a učí budúceho herca zvládať jazykovo štylizované básnické, teda i dramatické texty a súčasne sústredenej pozornosti k hovorenému slovu. Tých charakteristík je, pravdaže, neúrekom. Prednes sa vraj rodí nie cez hlas, ale cez recitátorovu dušu, podľa inej verzie je umelecký prednes predovšetkým umením vnímania textu, individuálna tvorba sveta za textom. A za podstatu úspešného prednesu sa pokladá schopnosť vedieť sa uvoľniť pred prednesom aj počas neho. Je to výstižné?

- Najprv upresním, že môj hlavný predmet sa učí do 3. ročníka, sú však študenti a študentky 4. a 5. ročníka, ktorí zostávajú so mnou pracovať aj po skončení povinnej výučby. Lebo, koho to chytí za srdce, chce v tom ísť ďalej. Nerada vravím, že svojich zverencov vychovávam. Skôr ich motivujem. No keď ich už namotivujem, ako ja chcem, tak mi odchádzajú... Preto prichádza tá nadstavba v nepovinnom čase. Umelecký prednes je menšinovou záležitosťou. Nikdy to nebude masovka. Človek musí byť „ožiarený“, aby sa zúčastnil. A keď sa

zúčastní, tak väčšinou celoživotne... Pokiaľ ide o vašu otázku, dá sa so všetkým súhlasiť, no pri sústredenom prednese nemôžete byť úplne uvoľnený. Určité napätie tam musí byť prítomné, aj istý rešpekt pred publikom. Cvik je zvyk, je samočistiaci, odbúrava trému a prednes, hoci je koncentrovaný, pôsobí uvoľnene. No v princípe, na to prichádzam počas praxe, je pre mňa najväčším atribútom pri prednese oduševnenosť. To je najväčší vklad aktéra pri tvorbe interpretačného obrazu. A druhým je tvorba formy. Často v našom umeleckom prostredí uvažujeme aj nad tým, kde je rozdiel medzi evidentne originálnou a pôsobivou formou odovzdávania informácie, a obsahom toho, čo táto informácia so sebou prináša. Vždy nás učili, že bardi recitačného umenia sa snažili predovšetkým dolovať myšlienku autora a že teda my, interpreti, sme tí, ktorí majú schopnosť ju nájsť, vydolovať a na zlatom podnose priniesť poslucháčovi. Skvelí interpreti, ktorí sa zapísali do dejín slovenského interpretačného umenia sa stali zapamätaniahodnými práve vďaka tomu, že postavili svoje umenie ani nie tak na schopnosti tlmočiť myšlienku autora, ale vďaka talentu meniť nápad na formu. Majstrovstvo prednášajúcich sa nezakladalo na tom, že „iba“ správne porozumeli slovu básnika, ale že dokázali objaviť v sebe talent pre zverejňovanie básnikovej formy prostredníctvom strhujúcej, novovytvorenej interpretačnej formy, ktorú prijímateľ precíťoval s narastajúcim záujmom a s totálnym odovzdaním sa ich hlasu a zjavu. Vďaka tejto schopnosti tvoriť formu každý inak a tým aj jedinečne sa navzájom odlišovali, čím poukazovali na svoju výnimočnosť. A k tomu viem aj svojich poslucháčov. Preto som aj zástanca teórie, že nie je najdôležitejšie, čo povie, ale ako to povie. Tu sa ponúka ďalšia téza, ktorá hovorí, že pri umeleckom prednese sa dostávajú do interakcie text, recitátor (tvorca) a poslucháč.

Chápu to tak aj študenti? Mimochodom, aj úspešní umelci ako Milan Lasica či Tomáš Mašťalík začínali ako amatérski recitátori.

- Áno, to platí. Málokto sa tomu venuje, lebo ide o špecifickú oblasť, nezaplatený koníček. A k tej interakcii. Jasné, že ak vystupujem na verejnosti, tak očakávam istú prirodzenú reakciu diváka. Ustavične však svojim poslucháčom zdôrazňujem, že umelecký prednes je niečo úplne iné ako herectvo, že je to

samostatné pódiové umenie. A jedným dychom dodávam, keď budete hercami a režiséri vám budú diktovať, čo a akým spôsobom máte hrať, vždy budete niekým vedení. Pri umeleckom prednese kopete sami za seba, ste vedení len sebou, budete si vyberať, čo chcete, čo sa vám páči a čo chcete ľuďom odovzdať. Ja to nemusím ani pomenovať interakciou, pre mňa je to, že prichádzam s niečím, čo chcem a mám schopnosť odovzdať. Pri herectve, hoci sa pracuje na podobnom princípe, si väčšinou na fermane nájdete, čo idete hrať a neraz to ani nechcete, ale hrať musíte. Pri prednese sama cítim úžasnú slobodu v tom, že cez výrazové prostriedky, ktoré možno aj ako herec získavam na tejto škole, mám schopnosť sa verejne cez mnou vybratý literárny obraz, ktorý ma osloví, vyjadriť iba za seba a ísť na trh len so svojou kožou.

Dobre, kde však okrem hereckej parkety nájdú absolventi umeleckého prednesu uplatnenie? Ako ste uviedli, prednes umeleckého slova je predsa len takzvanou menšinovou disciplínou.

- V tomto ma zrejme inšpiroval Juraj Sarvaš, ktorého som si dlhé roky všimla pri práci. Okrem toho, že recitoval, si vedel tvoriť sprievodné texty, lebo je aj scenárista a režisér svojich programov, nerobil to ako čistú poéziu, ale vždy k nej čosi pridal, povedal, prihovril sa ľuďom. Uvedomila som si, že toto je jedna z ciest a využívam to tiež pri svojej moderátorskej činnosti, akciách, besedách, dámskych kluboch. Veľakrát vytiahnem niečo z poézie a čudovali by ste sa, ako na to ľudia pozitívne reagujú. Nedávno som, žiaľ, prišla o svoju dvornú poetku Katarínu Hudecovú. My sme sa ako interpret a básnik tak vzájomne naladili, že dokonca pre mňa písala básne aj na príležitostné akcie, ktoré som moderovala a vždy to malo úžasný ohlas. V umeleckom prednese kedysi fungovalo to, čo dnes už nefunguje – že boli na seba napojení herci, výtvarníci, spisovatelia. Stretávali sa v kluboch, svojich povestných „Štefánkach“, kde spolu komunikovali a každý lepší interpret mal po čase svojho básnika. Tak ako mala Ida Rapaičová svojho Viliama Turčániho či Mašu Haľamovú, Kráľovičová svojho Kostru, Juro Sarvaš svojho Smreka. Literáti boli radi, že ich propagovali, lebo báseň túži vo svojej prirodzenosti po tom, aby ju bolo počuť. A fungovalo to aj naopak. A poslucháč tú s úhru cítil. To je tá interakcia, o ktorej bola reč.

Fragment z premietania dokumentu Spoza kulís nedávno v Opatovej, ktorý o Jurajovi Sarvašovi ako osobnosti divadelníctva scenáristicky a režijne spracovala Zuzana Laurinčíková ešte v roku 2009. S Jurajom Sarvašom sa uskutočnila po skončení premietania aj beseda.

To plne korešponduje s myšlienkou niekdajšieho českého herca a recitátora Radovana Lukavského, ktorá zarezovala aj na nedávnych Poděbradských dňoch poézie: „Báseň ako všetko na svete smeruje svojou prirodzenou povahou k plnosti svojej existencie a tou je až jej znelá podoba – slovo chce znieť.“ Aká je v tomto kontexte úroveň umeleckého prednesu v SR, ak vezmeme do úvahy aj také možnosti konfrontácie, akú predstavuje Vansovej Lomnička?

- Nielen ona, existujú rôzne formy konfrontácie. Mám šťastie, napriek tomu, že pracujem vo vysokoškolskom umeleckom prostredí, čo je už istou nadstavbou, že pôsobím aj ako metodička v kraji a chodím aj často do porôt súťaží, a tak

sa vlastne aktívne dotýkam všetkých platforiem interpretácie literárnych textov, teda aj tej amatérskej. Teda Hviezdoslavovho Kubína, Vansovej Lomničky, Beniakových Chynorian, Koyšových Ladiac, rétoriky a neviem, čoho ešte. Sledujem úroveň od najmladšej kategórie až po stredoškolákov, a potom tu prichádzam do kontaktu s vysokoškolákom, na čo sa vždy teším, lebo to je práve tá nadstavba. A badám, že sa stále robí veľa chýb pri práci s umeleckým prednesom. Nevravím, že deti nútime byť odrazom ich pedagógov, to by bolo na dlhšiu debatu, ale v princípe má umelecký prednes u nás v súčasnosti veľké medzery. Napriek dlhoročnej tradícii. Aj na uvedených fórach sa tiež ukáže, kto sú tí

„blázni“, čo sú za páňbohzaplať ochotní sa deťom venovať. Iste, často sa pedagóg aj venuje, no dopúšťa sa mnohých chýb, pretože nám akoby v tejto oblasti skončilo systematické, metodické vzdelávanie. Kedysi to bolo dotované, fungovalo to, no dnešní učitelia slovenčiny ani netušia, ako by mali k práci s umeleckým textom pristupovať a neraz sa narobí viacej škody ako osohu. Aj preto som na podnet môjho bývalého pedagóga a renomovaného teatrológa dr. Kreta, ktorého si nesmierne vážim, prišla nedávno s iniciatívou zvolať sympóziu o rétorike, čo sa na pôde našej školy aj udialo. Právom si totiž myslíme, že rétorika na našu fakultu patrí, aj keď sa nevyučuje.

(ba)

Piaty ročník podujatia Deň Rómov sa uskutočnil 26. apríla t. r. v Mestskom dome kultúry Brezno za účasti prorektorky AU doc. MgA. Jany Škvarkovej, ArtD., ktorá sa ocitla aj v jeho porote. Na podujatí, ktoré poskytlo divákovi prierez rómskou kultúrou, vystúpili študenti AU Vladimír Plachietka a Vojtech Botoš. Tak ako predchádzajúci rok, aj tento ročník sa uskutočnil formou súťaže „Brezno má Roma - talent“, do ktorej sa mohol prihlásiť jeden najväčší žiacki talent pozvanej školy. Žiaci sa mohli prezentovať v rôznych oblastiach umenia a výnimočného nadania (hudba, spev, tanec, šport, výtvarné umenie, poézia/próza a iné...).

(r)

Spoločná výstava Misie tela

Výstava Misie tela (Robotnícky dom Banská Bystrica, 11. 4. - 21. 4. 2017, kurátorka výstavy: Alena Vrbanová) bola spoločnou výstavou štvorice vizuálnych umelcov, ktorí aktuálne študujú magisterský program voľného výtvarného umenia na Fakulte výtvarných umení Akadémie umení v Banskej Bystrici - Juraj Schikor (socha, objekt, inštalácia), Mária Šimková (fotografia, perforancia), Michaela Šuranská (malba), Michaela Thanová (malba).

Odraz témy figúry a tela

V roku 2016 tu všetci úspešne absolvovali bakalárske štúdium. Schikor v odbore socha a priestorové médiá, Šuranská a Thanová v odbore malba a Šimková v odbore intermédiá. Názov výstavy „Misie tela“ odráža tému figúry a tela, ktoré predstavujú dominantný ideový i výtvarný záujem všetkých vystavujúcich. Vo svojej tvorbe reflektujú vzťahy človeka k dnešnému stavu spoločnosti v širších kontextoch krízy kultúry ako stavu civilizácie a ich deštruktívnemu dopadu na individualitu. V solitérnych

programoch a smerovaniach autora a autoriek vidieť aj rozmer autentickej, výrazne expresívnej reflexie vnútorných stavov a interpersonálnych vzťahov. Skúmajú ich každý špecificky - na pozadí seba a rámcov svojej doby, ako aj vlastného štýlového a mediálneho smerovania a jazyka. Pojem tela a telesnosti sa v slovenskom umení rozvíjal od začiatku 60. rokov 20. storočia, no vzápätí bol pod tlakom komunistickej ideológie v období normalizácie tabuizovaný až nežiaduci. Zotrval v neoficiálnej výtvarnej scéne a opäť sa veľkoryso dostal k slovu v 90. rokoch 20. storočia. Tvorivý program a mediálne oblasti vystavujúcich utvárajú v rámci koncepcie výstavy rozšírený dialóg, ktorý vrství viacero významových a výrazových rovín čítania ich diel.

Vyjadrenie cez pocity

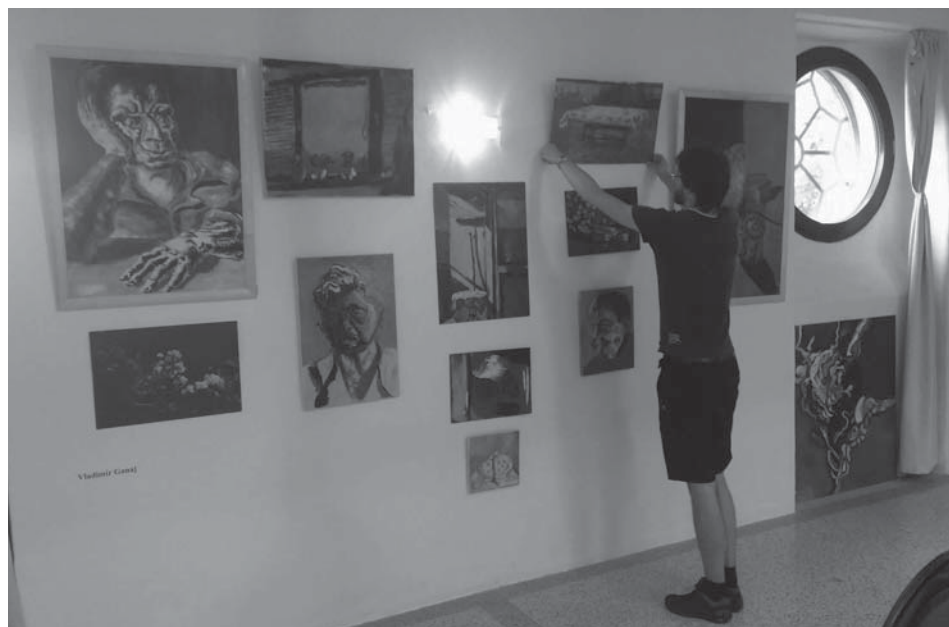
Schikor (1993) zobrazuje tému hranice tela a jeho rozhraní vo verejnom sociálnom prostredí s odkazom na vnútornú drámu človeka. Figúra je preňho plocha na sebvýjadrenie a súčasne otvára

dialóg s divákom, ktorého vŕhaje do kontextu diela formou interaktivity alebo procesuality diela. Svoj program opiera o pojem permanentnej premeny človeka - transfiguráciu. Šuranská (1993) patrí k expresívnej vetve súčasného mladého slovenského maliarstva. V malbe analyzuje najmä vzťah človeka k priestoru - faktickému, mentálnemu i metafyzickému. Práve priestor v zmysle sociálnej, kultúrnej pamäte sa pre autorku stáva východiskom pri stvárnení figúry. Thanovej (1992) malba predstavuje osobitý typ neoexpresionizmu s prvkami subkultúry a novej brutality či skôr otvorenosti postoja srdca. Jej malby vyjadrujú priamy vzťah nespokojnosti a nervnosti k sociálnej realite dneška. Šimková (1993) sa zaoberá akciou, fotografiou a videom na báze ich priamych prienikov. Svoju dobu reflektuje cez pocity nepokoja a potreby zastavenia sa a sebaspytovania. Používa pritom symbolicky a archetypálne modelovanú performanciu na báze prvkov inscenovanej ritualizácie tela.

(av - in)

Pracovný názov:

Bez názvu - Expresívna mal'ba študentov AU

Táto výstava v breznianskej synagóge je založená najmä na výbere expresívnych, teda citovo zafarbených a osobne zaujatých študentských maliieb. Pretože som presvedčený o prvoradej dôležitosti emócie pri tvorbe, princíp expresie mi poslužil pri subjektívnom výbere toho najlepšieho, čo bolo publikované na školskej výstave v letnom semestri. Koncept výstavy teda nemal žiadne iné obmedzenie: okrem krajinomalieb, zátiší, figurálnych a abstraktných maliieb bolo vybraných aj niekoľko grafík a jeden krátkometrážny film (bol premietnutý počas vernisáže). Výstava bude otvorená do konca augusta 2017.

Mgr. art. Vladimír Ganaj

Pozoruhodná výstava o vzťahu výtvarného umenia a básnického slova v Bethlenovom dome

Vizuálna poézia otvára dvere do ďalších miestností literatúry

Vernisáž výstavy Vizuálna poézia / Visual Poetry - 50 rokov vzťahu výtvarného umenia a poézie na Slovensku sa uskutočnila 8. júna t. r. v Bethlenovom dome v Banskej Bystrici. Kurátorom výstavy je Michal Murin a potrvá do 27. augusta 2017.

Výstava mapuje experimentálne formy poézie v posledných dekádach na Slovensku. Táto skutočnosť dovoľuje upriamiť pozornosť na poéziu slovenských autorov a tu máme na mysli tak literátov ako aj výtvarných umelcov, ktorým je blízka intermedialita. Výstava teda predstavuje jednak literátov, ktorí pracujú s vizualitou básnického textu, zároveň prezentuje tvorbu výtvarníkov, ktorí inklinujú k poézii svojimi autor-skými textami.

Experimentálna poézia

V istom okamihu dejín začala byť klasická (kodifikovaná) forma poézie niektorým autorom priúška, a preto ju začali rôznymi spôsobmi obohacovať. Vrh kociek Stéphana Mallarmého, Nočný rybí spev e básne dadaistov, básne ruských futuristov, aktivity Gertrudy Steinovej a mnohých ďalších autorov – to je len začiatok bohatej a viac ako storočnej histórie experimentu v modernej svetovej poézii. Počas tohto storočia hovoríme o rôznych druhoch poézie v jej interdisciplinárnych a intermediálnych variáciách. Optofonetická poézia, fónická poézia, poézia hovoreného slova (spoken word poetry), verbofónia a akustická poézia sa týkajú hlasu a performativity textu v auditívnej rovine. Konkrétne poézia, kinetická, haptická poézia, fotopoézia, videopoézia, akčná performatívna, konceptuálna, multimediálna, teletextová a TV poézia pracujú s vizualitou diel. Implementovanie matematiky do poézie zas prináša seriálnu, permutačnú alebo stochastickú (randomovú) poéziu. Využívanie počítačov a nových umení v poézii prináša počítačovú poéziu, elektronickú poéziu

(e-poetry), digitálnu, kybernetickú, generatívnu, algoritmickú poéziu, softvérovú poéziu, interaktívnu poéziu, ASCII – art poéziu, net.poetry (netovú poéziu), kódovú poéziu, QR - poéziu, holopoéziu, hypertextovú, infostetickú poéziu a pod. Strešným názvom by sme mohli nazvať tieto druhy experimentálnou alebo nekonvenčnou poéziou.

Okolité krajiny sú ďalej

Na Slovensku nájdeme experimentálnej poézie podstatne menej ako v Česku, Nemecku a Rakúsku. V českom kultúrnom kontexte, s úzkymi kontaktami na medzinárodnú scénu, už v šesťdesiatych rokoch vzniklo doslova hnutie s desiatkami autorov a výstavy vizuálnej poézie sa tam robili už v 60., 90., nultých rokoch a aj v súčasnosti. Takúto masívnu sondu do vizuálnej poézie na Slovensku nenájdeme. Po roku 2011 sa uskutočnili dve samostatné výstavy experimentálnej poézie Milana Adamčiaka v Liptovskej galérii P. M. Bohúňa v Liptovskom Mikuláši a v Galérii Gandy v Bratislave. V roku 2015 sa uskutočnila výstava Poe(vi)zia v Galérii Médium, ktorá bola

prvým zverejnením rozsiahleho antologického výskumu k tejto tematike a je predchodcom rozšírenej a doplnenej výstavy Vizuálna poézia v Stredoslovenskej galérii v Banskej Bystrici. Experimentálnu a konkrétnu poéziu Milana Adamčiaka ponúkla aj jeho retrospektívna výstava Adamčiak, začni! v Slovenskej národnej galérii (2017).

Výstava Vizuálna poézia spolu s výstavou Poe(vi)zia majú preto atribúty antologickej výstavy so snahou poskytnúť prvotnú a základnú orientáciu pre následné výskumy. Medzi najvýznamnejších a najplodnejších autorov šesťdesiatych rokov patrí Milan Adamčiak, ktorého tvorbu z tohto obdobia prezentovala kniha Archív I (EXPO) experimentálna poézia (2012) a Archív II (KOPO)konkrétne poézia (2016). Paralelne s Adamčiakom na prelome šesťdesiatych a sedemdesiatych rokov 20. storočia sa zúčastňovali aj Juraj Meliš a Rudolf Sikora svetových výstav vizuálnej poézie v Nemecku, Rakúsku a hlavne v Latinskej Amerike. Druhá vlna básnikov a intermediálnych tvorcov sa začína v polovici osemdesiatych

rokov. V ich tvorbe je badať slabnúci dozvuk šesťdesiatych rokov, ale už aj nástup počítačov, performancií, akčnej a fónickej poézie. Deväťdesiate roky a nástup počítačovej typografie umožnil vznik zaujímavého vykročenia básnického textu k vizualite. Výraznú zmenu a záujem o netradičné formy poézie zaznamenávame koncom nultých rokov a hlavne v poslednom období piatich – šiestich rokov, kedy bolo vydaných viacero knižných titulov mladých autorov.

Čo ponúka výstava?

Na výstave Vizúálna poézia sú z výtvarných umelcov zastúpení svojimi dielami Blažej Baláž, Vladimír Popovič, Stano Filko, Ľubomír Ďurček, Monogramista T. D, Rudolf Sikora, Juraj Meliš a Miloš Štofko. Intermediálnych autorov oscilujúcich medzi výtvarným umení a poéziou zastupujú Milan Adamčiak, József R. Juhász, Richard Kitta, Michal Murin, Miroslav Nicz, Boris Ondreička. Ján Adamove prezentuje prepojenie poézie a filmu. Tých dopĺňajú literáti, ktorí naopak od literatúry prechádzajú k využívaniu multimédií a digitálnych médií, ako Zuzana Husárová, Daniela Olejníková a Erik Šimšík. Z prostredia literátov – básnikov viacerých generácií je to Pavel Bunčák, Rudolf Fábry, Peter Kolman, Ladislav Hagara, Pavol Repka, Peter Repka, Ivan Štrpka, Ivan Laučič, Ivan Mojík, Marián Kubica, Kamil Zbruž, Peter Šulej, Marek Vanek, Martin Kočiš, Nóra Ružičková, Jana Beňová, Tatjana Lehenová, Viliam Klimáček, Štefan Moravčík, Daniel Hevier a Peter Volek. Na výstave je vytvorený priestor aj pre tzv. klingonskú poéziu Daniela Tótha, Vladimíry Pčolovej, Amalie Roxany Filip a Ľuboša Audu, ktorá sa sústredila okolo portálu Kyberia.sk po roku 2000. Tvorbu vojvodinských Slovákov v Srbsku zastupujú vizuálne básne Jaroslava Supeka a Jozefa Klátika. Českých autorov s výrazným vplyvom na slovenskú umeleckú scénu zastupujú diela Jiřího Valocha, Eduarda Ovčáčka a videodokument z autorskej prezentácie fónickej poézie Ladislava Nováka. Výstavu tvoria ukážky textov a reprints básní, keďže k rukopisom – originálom diel majú básnici odlišný vzťah ako výtvarní umelci, ktorí sa predstavujú originálmi diel. Výstava ponúka aj množstvo publikácií, ktoré v posledných desaťročiach pripravili slovenské vydavateľstvá. V prípade hlbšieho záujmu uvádzam, že zatiaľ najkomplexnejší materiál o experimentálnych a nekonvenčných postupoch v poézii na Slovensku

priniesol vo svojom monotematickom čísle časopis ENTER 24, v ktorom je viac ako 200 ukážok slovenských autorov s rozsiahlym textom kurátora tejto výstavy a ktorý je zároveň prezentovaný ako katalóg k tejto výstave. Vo vydavateľstve Dive Buki vyšli knihy Archív I - (EXPO) experimentálna poézia Milana Adamčiaka a Archív II (KOPO) konkrétna poézia Milana Adamčiaka, v ktorej je publikovaná rozsiahla štúdia Michala Murina o nekonvenčnej poézii na Slovensku a doslov Petra Zajaca o optickej poézii v slovenskej literatúre. Veríme, že výstava návštevníka uvedie do problematiky inej poézie a otvorí mu dvere do ďalších miestností literatúry.

Doc. MgrA. Michal Murin, ArtD.,
foto: Vlado Bahýl

Študenti filmovej, televíznej réžie a scenáristiky FDU absolvovali zaujímavú exkurziu

Regionálne štúdio RTVS

Regina ako na dlani

Začiatkom apríla t. r. sme sa zúčastnili so študentmi filmovej, televíznej réžie a scenáristiky FDU Akadémie umení v Banskej Bystrici exkurzie v regionálnom štúdiu RTVS Regina Banská Bystrica. Hlavnú záštitu nad odborným podujatím prevzal pedagóg, pôsobiaci vo funkcii asistenta Katedry filmovej dramaturgie a scenáristiky FDU Akadémie umení v Banskej Bystrici PhDr. Emanuel Urban, PhD., ktorý organizačne zabezpečuje výučbu disciplíny Metódy mediálnej tvorby - Rozhlasová a televízna tvorba.

Regionálne štúdio RTVS Rádia Regina sídli v Banskej Bystrici na Ulici profesora Sáru 1. Personálny štáb organizácie pozostáva z výkonného riaditeľa, ktorý usmerňuje činnosť tímlídra v oblasti spravodajstva a publicistiky alebo hudby a dramatických programov, redaktorov, zvukových technikov a podobne. Rádio Regina Banská Bystrica vo svojej tematickej platforme oboznamuje poslucháčov o novinkách na strednom Slovensku, všíma si prevažujúci spôsob života jednotlivých obyvateľov miest a obcí, ich spoločenské aktivity. Uvedená skutočnosť je stvárnená v spravodajských a publicistických reláciách. Nevyhnutnou súčasťou Reginy je aj televízne štúdio.

Ako sa varí v mediálnej kuchyni

Hlavnými sprevádzajúcimi exkurzie boli redaktori Mgr. Peter Cítenyi (rozhlas), Mgr. Michal Várošík (televízia) a zvukový majster Jozef Mlynarčík. V rámci televíznej časti sme mali možnosť vidieť klasické televízne štúdio, režijné oddelenie, strižňu a dabingové štúdio. V klasickom televíznom štúdiu sa nakrúcajú obľúbené televízne publicistické relácie divákov typu Farmárska revue a Teleregina. Súčasný názov relácie Teleregina sa v budúcnosti zmení na Ahoj Slovensko, pričom jej koncepcia a pravidelný vysielací čas zostane zachovaný. Hlavnú kontrolu nad vysielaním programov preberá centrálné štúdio RTVS sídli-

ce v Bratislave, ktoré laicky povedané rozhoduje, čo pôjde do éteru. Neodmysliteľnou súčasťou každého televízneho štúdia je aj čítačka, využívajúca sa pri spravodajstve a pult osvetlovača, ktorý dozerá na to, aby všetky svetelné snímky boli rovnakej farebnej teploty, pretože kamera odhalí akýkoľvek nedostatok. Dané informácie nám sprostredkoval redaktor Michal Várošík. V režijnom oddelení sa nám venoval dlhoročný zvukový majster televízie Jozef Mlynarčík, mimochodom, pôsobiaci v danej inštitúcii už od roku 1984, ktorý nám poskytol kvalitný výklad o tom, na čo sa vo svojej profesijnej činnosti špecializuje, ako vzniká zvukový spot, ktoré faktory vplyvajú vo všeobecnosti na úroveň vysielania z televízneho štúdia a pod. Banskobystrické televízne štúdio vysiela v novom rozlíšenom HD formáte, ktorého základom je video s vysokým rozlíšením. Postupne plánujú pracovníci štúdia zakúpiť aj Full HD kamery. Réžia má kapacitu 32 signálov. Majstrovstvo profesie zvukového majstra spočíva v distribúcii kvalitného embedovaného zvuku (schváleného réžiou) do vysielania. Zvukár väčšinou upravuje zvuky zo štúdia a videových príspevkoch, má na starosti prípadné korekcie a miešanie hudby. Na pozície televíznych zvukových grafikov sa zvyknú obsadzovať aj študenti vysokých škôl najmä mediálneho či umeleckého zamerania, s ktorými televízia uzatvorí dohodu o brigádnickej práci. Na zaučenie majú veľmi malý čas, ich úlohou je aj práca s titulkami.

V strižni sa zvykne uplatňovať štandardné televízne zariadenie Avid Media Composer, ktorého základom je diskové pole, na ktorom sú uložené externé dáta, čiže suroviny, neskôr idúce do vysielania. Jednotlivé zvukové programy sa zvyknú doladovať v programovom softvéri s analógovým ovládaním značky ProTolls 13. Všetky spomínané technické náležitosti prispievajú k celkovej dramaturgii a dizajnu realizácie

príslušného televízneho programu. Dabingové štúdio je situované v dvoch miestnostiach, t. j. jednej malej s novšími typmi zariadení a staršej s vyše dvadsaťročnými prístrojmi. V malom dabingovom štúdiu zvukár má k dispozícii 2 mikrofóny, t. j. na jeden mikrofón nahráva všetko a na ďalší priestorové stereo dozvuky. Prípadné tlmiče na zvuk už nepoužíva, bolo to len za éry plastových dozvukových zariadení. Hlavnou úlohou dabingových hercov je, ľudovo povedané, zahraničným audiovizuálnym interpretom triafať sa do tváre, vyžaduje sa tu doslovná presnosť, akákoľvek improvizácia neobstojí. V dabingových štúdiách sú zväčša jeden až dvaja, no vo výnimočných prípadoch môžu byť aj traja herci. Na dialógy medzi dabingovými hercami dozerá zvukový majster spolu s dabingovým režisérom.

V rozhlasovej časti nám kompetentný sprevádzajúci Peter Cítenyi ukázal rozhlasové oddelenie, odkiaľ sa pripravuje spravodajstvo. Rozhlasový redaktor chodí do terénu, v ktorom nahrá dvadsaťosemminútovú reportáž. V rozhlasovom oddelení musí príspevok spracovať na 3 minúty, vyberie najpodstatnejšie informácie, čo je mimochodom dost náročné. Zároveň svoj nahratý príspevok si sám zostrihá v programe WAVELAB. Rozhlasové spravodajstvo v porovnaní s publicistikou vyžaduje väčšie nároky od pracovníkov na spracovanie, pretože je vysielané naživo. V publicistických rozhlasových formátoch, ak sa daný účinkujúci pomýli, dá sa to vystrihnúť, lebo sa väčšinou ide zo záznamu. Mnohokrát pri čítaní textov vznikajú „brbty“, ktoré majú taktiež svoje opodstatnenie, zväčša sa pustia do éteru v sumarizačnej relácii na konci kalendárneho roka o naj- výrokoch moderátorov, napr. „vianočnú pohodu vám posielajú/prajú – „posierajú“. Moderovanie diskusných relácií trvá 3 až 4 hodiny. Aj oblasť rozhlasového vysielania má svojho zvukového technika. Je ním Marián Cibuľa,

ktorého hlavnou úlohou je nastaviť zvuk, jeho rozpätie v závislosti od textu interpreta, ktorý má pred sebou. Plní aj funkciu tzv. hudobného dramaturga, majúceho na starosti i výber vhodných zvučiek a zodpovedá za obsah play listu. Moderátor sa pripravuje na svoj výkon počas trvania doby hudobných zvučiek. Moderátor pri svojom výstupe má na ušiach slúchadlá, pretože sa musí počuť. Mali sme možnosť v rámci exkurzie nahliadnuť aj do starších rozhlasových

štúdií, dodnes kvalitne vybavených, v ktorých vznikajú jednotlivé folklórne programy.

Možno budúce pracovisko...

Exkurzia priblížila študentom, ako funguje mediálny svet v praxi, prenikla do jeho zákulisia, navyše dozvedeli sme sa množstvo cenných informácií. V blízkej budúcnosti naši študenti majú možnosť sa aj raz zamestnať v danej inštitúcii, chce to len poriadnu dávku entuziazmu

a patričnej ctižiadostivosti venovať sa jednotlivým audiovizuálnym profesiám. Personálny štáb sa k nám správal veľmi úctivo, navyše až priateľsky, čo veľmi oceňujeme, lebo práve takých ľudí potrebuje dnešná doba, plná krízy spoločenských hodnôt.

PhDr. Emanuel Orban, PhD.

Za Ivanom Stadtruckerom

Vo veku 82 rokov skonal 26. mája t. r. v Bratislave scenárista, dramaturg a spisovateľ prof. Ing. Ivan Stadtrucker, CSc., ktorý výrazným spôsobom ovplyvnil kultúrny život na Slovensku, a to vo sfére televízneho vysielania, vo sfére masmediálnej teórie ako aj vo sfére umeleckej tvorby. Nezanebateľná je jeho činnosť pedagogická a zamestnanecko-profesionálna.

Vo sfére televízneho vysielania

pôsobil najprv ako technolog (1960 - 1969) a neskôr (1970 - 1995) ako programový pracovník. V prvom období vybudoval a viedol zvukové pracovisko Čs. televízie v Bratislave. Jeho súčasťou bolo aj štúdio elektronickej hudby, jedno z prvých v strednej Európe. Pôsobil tiež ako elektroakustický expert Ústredného riaditeľa Čs. televízie v Prahe. V druhom období pracoval ako redaktor filmového vysielania (1970 - 1977) a ako dramaturg Hlavnej redakcie literárno-dramatického vysielania (1977 - 1990). Bol námestníkom riaditeľa televízie TA3 (1990 - 1992) a pred odchodom do dôchodku (1994) pracoval ako ústredný riaditeľ STV.

Vo sfére masmediálnej teórie

venoval sa (1970 - 2014) najmä filmovej estetike a teórii televíznej komunikácie. Napísal desiatky odborných štúdií, ktoré uverejnil na Slovensku i v zahraničí. Knižne vydal práce: Krása tmy (prvá slovenská estetika filmu) 1970, Čas projektívnej kultúry, 1983, Teória filmovej dramaturgie, 1990, The international world of electronic media (coauthor L. S. Gross), McGraw-Hill, New York, 1995,

Teória masmediálnej (dis)komunikácie, monografia, 2008, Warhol, ten druhý Andy, monografia, 2010, Dejiny slovenskej televízie, 2015.

Pôsobil ako člen vedeckých kolégií (člen Komisie pre udeľovanie vedeckých hodností SAV 1985 - 1988, člen Vedeckej rady Kabinetu filmu a divadla SAV 2005 - 2008) a člen poroty na domácich a medzinárodných festivaloch (ARSFILM, Kroměříž 1973 - 1980, International Television Festival Golden Prague, Praha, 1988, International Film Festival Niepokalanow, Poland, 1993).

Vo sfére umeleckej tvorby

bol aktívny ako spisovateľ, scenárista a televízny dramaturg (1953 - 2014). Napísal a knižne vydal: Belasý jantár (zbierka krátkych próz), 1980, Chuť jablák, 1983, Amerika na vlastnej koži, Kto zhasol svätajánsku mušku? 1988, Lásky nemilovaných, zbierka noviel, 2009, Šablica, román, 2012, Idúc životom (zbierka literárnych reportáží, v tlači), 2014. Do kategórie filmových scenárov patri: Jedna z nich, filmová poviedka, odmenená 2. cenou v súťaži Št. filmu, 1960, Volal sa Petzval, scenár dokumentárneho filmu (cena za réžiu), Festival krátkych filmov, Karlovy Vary 1953, Každý týždeň sedem dní, scenár odmenený cenou v súťaži Mladá tvorba, 1959, realizovaný v r. 1964, Pasodoble pre troch, scenár hraného filmu, nakrútený v r. 1986. Do kategórie jeho scenárov televíznych inscenácií patri: Za frontom (cena za najlepší scenár na The International TV Festival

Bulgaria), 1974, Únava materiálu, 1974, Posledné interview s Dr. Schweitzerom, 1975, "A" ako Alžbeta, 1978, Snehuľkovia (scenár pre tv. seriál), 1978, Jablčná Siska, 1981, Tam je hviezda Sirius, 1983, Oddychový čas pre sudcu, 1984, Pod cudzím nebom, 1984, Mefisto a Faust v Paríži, 1984. K nim možno priradiť rozhlasovú hru Spoveď Andyho Warhola 2001 a operné libreto Aáá Andy, 2003. Ako televízny dramaturg pripravil do vysielania takmer päťdesiat bratislavských pondelkových inscenácií. V pozícii vysokoškolského pedagóga pôsobil kontinuálne (1969 - 2011) ako odborný asistent, docent a profesor predovšetkým na VŠMU. V roku 1998 založil Fakultu masmediálnej komunikácie na Univerzite sv. Cyrila a Metoda v Trnave a bol jej prvým dekanom. Následne (2000 - 2001) pôsobil ako profesor na Fakulte dramatických umení Akadémie umení v Banskej Bystrici a bol aj jej dekanom (2002 - 2006).

Spektrum aktivít Prof. Ing. Ivana Stadtruckera, CSc. je širšie a pestrejšie, než ich stručný výpočet dovoľuje postihnúť; objavil stratený pamätník Adely Ostrolúckej (1954), pričínal sa o záchranu a reštaurovanie prvého slovenského hraného filmu Jánošík bratov Siakelovcov (1971), bol vytrvalým propagátorom života a diela Andyho Warhola, Jozefa M. Petzvala a iných významných osobností. Bol členom Spolku slovenských spisovateľov, Slovenského syndikátu novinárov, International Federation of Journalists, SC PEN.

Andrea Ostrihoňová

Podľa Mgr. art. Zuzany Laurenčíkovej, ArtD. sú Poděbrady tou najlepšou školou pre pedagóga i poslucháča

Slovo je silné a poézia večná

„Ak zanikne poézia v Podebradoch, tak zanikne vôbec poézia. A ak zanikne poézia, nastane doba barbarská.“ To je vyznanie „barda najbardovatejšieho“, ako Juraja Sarvaša, host'a 55. Poděbradských dní poézie, nazvala jedna z ich organizátoriek Marta Hrachovinová...

Umelecká konfrontácia je osozná

Áno, Poděbradské dni poézie sú sviatkom, ktorý každoročne spája interpretov krásneho slova z rôznych kútov Čiech, Moravy a Slovenska. Ide o tradičný (kedysi celoštátny, dnes medzinárodný) festival prednesu poézie a prózy, ktorý pripravuje predsedníctvo združenia „Slovo a hlas“, pedagógovia i študenti stredných i vysokých divadelných škôl. Vznikol v roku 1963 a v tom čase vstúpil do povedomia širšej umeleckej i laickej verejnosti pod názvom Neumannove Poděbrady. Festival si v dôsledku zmeny režimu v roku 1990 vyžiadala nový názov, z Neumannových Poděbrad sa stali Poděbradské dni poézie. Napriek tomu, že festival má pre študentov hereckých vysokých škôl, konzervatórií a mladých profesionálnych interpretov do 30 rokov súťažné pozadie, umelecká konfrontácia festivalu neškodí, práve naopak, vyvoláva nie súťaživosť v pravom slova zmysle, ale predovšetkým dáva možnosť na prezentáciu nových výrazových prostriedkov pri práci s umeleckým textom a spôsobov narábania so slovom vôbec. Veď ako uviedla ďalšia slovenská legenda Milan Kňažko pre festivalové noviny: slovo je silné a poézia večná...

Kvarteto s ocenením

55. ročníka festivalu sa zúčastnili poslucháči 2. a 4. ročníka herectva FDU AU, ktorí školu úspešne reprezentovali v súťažnej prehliadke a v česko-slovenskej konkurencii získali tieto ocenenia: Laureát ceny Vladimíra Justla, certifikát od Hereckej asociácie a Cena publika: Katarína Gurová (Radovan Majer: Dni sú buď dobré, alebo tieto). Cena RTVS a Prémia Literárneho fondu v Bratislave za mimoriadny umelecký výkon: Dominika Kňažková (Daniel Hevier: Lampa, ktorá sa zbláznila). Cena Vydavateľ-

Momentka z Poděbrad, zľava D. Kňažková, K. Gurová, Z. Laurinčíková, A. Juhášová, M. Trávníčková.
Foto: (zl)

stva Tatran: Andrea Juhášová (Lýdia Šimková: Erotické blúznenie). Cena Hajko&Hajková, knižné vydateľstvo: Michaela Trávníčková (Janko Matuška: Malá rečnica). Pedagogické vedenie mala pod palcom Mgr. art. Zuzana Laurinčíková, ArtD. z katedry herectva FDU, ktorú sme požiadali o zhodnotenie našej účasti: “Tento ročník bol pre nás úspešný, takže ho budeme hodnotiť len pozitívne. V princípe je to najlepšie prostredie na sledovanie aktuálneho diania umeleckého prednesu z hľadiska vývoja tak v Česku ako aj na Slovensku. Lebo tak ako je vo vývoji reč, tak aj umelecký prednes sa vyvíja. Roky tento vývoj v Poděbradoch sledujem, stále to napreduje, prichádzajú nové vplyvy, prejav takpovediac zcivilnieva, pričom pravdaže, nejde o reč ulice. Jednoducho, mení sa prístup interpretov textu, a to je pre mňa vždy najzaujímavejšie a najinšpiratívnejšie miesto na konfrontáciu toho, čo sa v tejto oblasti deje a čo je ešte únosné a naopak, čo sa už vymyká z klasických noriem, zaužíva-

ných ešte z éry Mistríka, Findru a iných, ktorí dávali dokopy základné kritériá práce pri umeleckom prednese. Mnoho totiž musíme postupne prehodnocovať. Nielen samotnú prácu, ale aj to, ako pristupovať k literárnemu textu v zmysle premeny na interpretačný obraz. Opakujem, Poděbrady, to je tá najlepšia škola pre našich poslucháčov, lebo vidia široké spektrum a môžu si vybrať. Mám to šťastie v ostatných troch rokoch byť členkou poroty, takže som sama aj hodnotiteľom, aj kritikom, navyše viem tam i semináre a diskutujeme o spomínanom vývoji. Takže aj pre mňa ako pedagóga je to vždy úžasná škola, o to väčšmi, že si môžem otestovať, ako reaguje publikum na našu prácu.“ Súčasťou programu bol aj recitál držiteľa Krištálovej ruže, najprestížnejšieho ocenenia podujatia, z roku 1982 pod titulom Báseň v čase – človek v básni.

(ba, zl)

Štafetová tlač

v Galérii v podkrovní

V Galérii v podkrovní v interiéri Štátnej vedeckej knižnice v Banskej Bystrici si mohli záujemcovia 1. - 30. júna t. r. pozrieť výstavu Štafetová tlač (aktuálna slovenská grafika).

Impulz k oživeniu

Projekt inicioval a organizoval slovenský grafik a intermediálny umelec Peter Valiska-Timečko (1985) v spolupráci s teoretickou umenia Alenou Vrbanovou.

Priblížil tvorbu 51 súčasných slovenských autorov a autoriek v médiu voľnej grafiky.

Projekt Štafetová tlač 2016 - 2017 vznikol na základe impulzu oživiť médium grafiky na Slovensku. Zameriava sa na stimuláciu aktuálnej výtvarnej tvorby v oblasti voľnej umeleckej grafiky. Využíva formu umeleckej spolupráce ako formy participatívneho umenia, pričom sleduje cieľ vzniku tímového kolektívneho diela. Výsledkom je autorská kniha vo forme umeleckého albumu, ktorá približuje tvorbu 50 súčasných slovenských autorov a autoriek. Z originálov grafických diel v rozličných klasických i autorských technikách tlače vznikol prostredníctvom „štafety“ súbor diel, ktorý ponúka pohľad na súčasný stav média umeleckej grafiky na Slovensku. Participujúci autori a autorky, oslovení na základe výberu teoreticky umenia Aleny Vrbanovej (a iniciátora) vytvorili pod časovým limitom dva grafické listy (z domu/ateliéru) vo formáte A3. Jeden je súčasťou autorskej knihy, druhý je určený na výmenu medzi jednotlivými zúčastnenými autormi. Zastúpená je tu staršia, stredná, ale i najmladšia generácia umelcov. Striedanie staršej generácie s nastupujúcou generáciou umelcov odkazuje aj na prirodzený vývoj a kolobeh života v umeleckom svete, pričom sme všetci súčasťou akejsi pomyselné štafety, kde každý zanecháva určitú stopu a odkaz. Široký autorský a tvorivý záber ponúka pohľad na rôzne grafické postupy a umelecké stratégie od etablovaných grafikov, až po začínajúcich, no výrazných absolventov vysokých umeleckých škôl na Slovensku.

Autorkou originálnej knihy je Darina Výchová, absolventka Katedry grafiky FVU AU v Banskej Bystrici

Autorská kniha trochu inak

Pojem „autorská kniha“ sa predovšetkým spája s dielami, ktoré preberajú formu knihy, a pritom nie sú tradičnou knihou. Je spravidla alternatívou „krásnych kníh“, ktoré zdôrazňujú harmóniu napísaného a zobrazeného. Tento model knihy je v zásade odlišný a preberá skôr formu albumového súboru. Kládne pritom dôraz na umeleckú spoluprácu, ktorá zjednocuje všetky grafiky v jeden výsledný súbor diel chronologicky (podľa štafety) zoskupený v autorskej knihe. Táto knižná zbierka originálov jestvuje iba v jedinom exemplári, čo prispieva k jedinečnosti celého projektu.

Zúčastnení autori a autorky:

Otis Laubert (1946), Rudolf Sikora (1946), Róbert Brun (1948), Viktor Hulík (1949), Veronika Rónaiová (1951), Milan Sokol (1952), Peter Rónai (1953), Peter Kalmus (1953), Ľubo & Monika Stacho (1953, 1977), Igor Benca (1958), Peter Augustovič

(1959), Milan Hnat (1959), Roman Galovský (1962), Eva Hnatová (1963), Miroslav Nícz (1963), Pavlína Fichta Čierna (1967), Róbert Makar (1970), Cyril Blažo (1970), Stano Masár (1971), Martin Derner (1973), Eva Tkáčiková (1974), Patrik Ševčík (1974), Martin Moflár (1975), Marián Straka (1976), Stanislav Piatrik (1979), Ján Vasilko (1979), Peter Králik (1981), Milan Ladyka (1981), Boris Sirka (1981), Kateřina Makar Václavková (1981), Anabela Sládek (1982), Martin Ševčovič (1983), Gabriel Gyénes (1984), Radoslav Repický (1984), Peter Valiska-Timečko (1985), Pavol Truben (1985), Monika Vrancová (1985), Vladimír Seman (1985), Svetlana Fialová (1985), Viliam Slaminka (1985), Petra Housková (1985), Lívia Mezovská (1985), Katarína Hudačinová (1986), Vladimíra Weiss (1987), Tatiana Takáčová (1987), Zdenka Mertanová (1989), Martin Zlievsky (1990), Viktória Zatrochová (1991), Barbora Kmečová (1991), Kristína Cibulová (1994).

(pv)

Rozlúčková reč prorektora AU Matúša Ol'hu na pohrebe Andreja Mat'ašíka

Andrej, nocou, v hodine krátko pred svitaním, si nasadol na Cháronov čln a do svitania si sa nám stratil z dohľadu, ale nie z mysle. Budeš sa nám zjavovať už iba v našich snoch. Ani do Banskej Bystrice už neprídeš, tak ako si zvykol vstávať ráno, aby si v Bratislave zobral do auta ďalších kolegov, ktorí merajú pravidelne cestu na fakultu dramatických umení, ktorí si naprojektoval, dokázal založiť, ubrániť a budovať. Katedra divadelnej dramaturgie réžie a teatrológie v AU v Banskej Bystrici osirela. Prišli sme sem do Borinky do malokarpatských vrchov, vypravadiť ťa na konci Tvojej pozemskej púte, opačným smerom, ako si chodieval Ty. Z východu na západ. Tým smerom, ako viedli aj Tvoje životné cesty. Od dolnozemplínskej obce Vyšnej nad Uhom, kde sa narodil tvoj otec, kalvínsky kňaz Andrej Mat'ašík až niekam za Bratislavu, v ktorej si vyrastal, študoval, žil a zápasil o svoje vízie fungovania divadelných

inštitúcií, vecí verejných aj so sebou. Až prišla smrť. My divadelníci si ju predstavujeme všelijako, no v hviezdnej chvíli slovenského divadla sa v Paríži na Divadle národov v inscenácii Kyrmeterovej Komédie o Bohatci a Lazarovi zjavila zahalená v bielej plachte v hornom pláne scény s rozpaženými rukami a sugestívne nasvietená oznamovala národom sveta:

“Ja jsem pani Smrt, konec všeho zlého, k tomu počátek mnoho dobrého, nebo kdo zde na světě jest v úzkosti, trpí bídu psotu, nouzi, těžkosti, takovému já hned konec učiním... Já jsem Smrt: za hříchy odplata hrozná, jsem silná náramně, ukrutná, mocná. Mněť jest poddáno stvoření všeliké, ptactvo, ryby, k tomu zvířata také, ano, k tomu napořád lidi všickni... ha, ha, ha: aj co mi se čistě daří. Kdybych já měla pořád jmenovati, bylo by jistě líto poslouchati. Kamž jsou se pak všickni poděli? Hned jakoby nebyli, tak zmizeli!”

Andrej, dnes už si na druhej strane mýtckej rieky Styx, kam my hľadáme z opačného brehu, vybaviac Ťa na cestu dvoma pomyselnými zlatými mincami, ktoré ti kladieme na oči ako naši predkovia, zaťaženi nevedeckým pohľadom na svet, za tri najväčšie hodnoty, ktoré si nám tu zanechal ako Tvoj dar všetkým ktorí mali to šťastie, že Ťa poznali – intelekt, pracovitosť a láskavosť. Zbohom, Andrej.

Dotyky a spojenia

Festival Dotyky a spojenia v Martine napísal 19. - 24. júna svoju 13. kapitolu. Bol založený v roku 2005 a predstavuje najväčšiu a najreprezentatívnejšiu prehliadku divadiel pôsobiacich na Slovensku.

O čom festival je

Predstavuje tiež aktuálnu tvorbu predovšetkým profesionálnych činoherných divadiel na Slovensku a odohráva sa v priestoroch Slovenského komorného divadla Martin a v uliciach mesta Martin. Ako výberový nesúťažný festival vytvára platformu na vyhľadávanie a prezentáciu najzaujímavejších

a najinšpiratívnejších inscenácií, ktoré vznikli v uplynulom období na Slovensku. Divadelníkom ponúka možnosť získať prehľad o tvorbe predovšetkým profesionálnych činoherných divadiel a konfrontovať sa s ňou. Porovnávanie a konfrontácia pomáhajú pomenovať stav a zamýšľať sa nad smerovaním divadelného umenia na Slovensku, vrátane divadla národnostných menšín.

Náš príspevok: Dvaja

Festival si ani tentoraz nenechalo ujsť Divadlo Akadémie umení Banská Bystrica, ktoré sa 19. júna predstavilo s inscenáciou hry Júliusa Barča-Ivana Dvaja,

ktorá mala premiéru 5. apríla t. r. Nejde v nej o príbeh lásky, ani príbeh nenávisťi. Je to príbeh dvoch ľudí, ktorých prenasleduje pocit viny. Dráma človeka, utekajúceho pred sebou samým. Najjednoduchší spôsob, ako sa vyrovnat s vinou, je preniesť časť zodpovednosti na toho druhého. Vina delená dvoma je únosnejšia. Inscenátori v interpretácii textu využili cirkusové a akrobatické prvky ako odľahčenie tragickej dejovej línie. V réžii Kataríny Burdovej a v dramaturgii Svetlany Gaško sa v Turci predstavili Matúš Štastniak, Matúš Buch, Samuel Borsík a Barbora Bušovská.

(in)

Zomrel divadelný vedec PhDr. Andrej Mat'ašík, PhD.

V nedeľu 4. júna 2017 zomrel Andrej Maťašík (nar. 14. augusta 1953, Košice), vedecký pracovník a člen vedeckej rady Ústavu divadelnej a filmovej vedy SAV. Bol to rozhladený a mimoriadne tvorivý divadelný historik, kritik, dramaturg, vysokoškolský pedagóg a redaktor. Andreja Maťašíka sme však poznali predovšetkým ako dobrého človeka a obetavého priateľa.

V roku 1976 vyštudoval s vyznamenaním odbor divadelná veda na Divadelnej fakulte Vysokiej školy múzických umení v Bratislave. V mladom veku jeho cesta viedla do divadelnej praxe. Začínal ako dramaturg v novozaloženej Komornej scéne Parku kultúry a oddychu v Bratislave. V Trnave však už existovalo Divadlo pre deti a mládež so zaujímavým generačným súborom a programom, ku ktorému sa v roku 1978 pripojil. V tomto divadle pôsobil ako dramaturg v jeho najprogressívnejšom období, spolupracoval s režisérmi Blahom Uhlárom, Jurajom Nvotom a ďalšími na vysoko cenených inscenáciách Gogolovho *Revíza*, Šulajovej *Epizódy 39-44*, Čibenkovej *Charlieho* ai.

Podstatnou črtou Maťašíkovho celoživotného zamerania však nebola činnosť v divadle, ale písanie o divadle. Počas života napísal stovky divadelných kritík, publicistických príspevkov, rozhovorov a analýz do odborných časopisov a dennej tlače.

V rokoch 1981 - 1982 teda presedlal z dramaturgie na redaktorskú prácu v časopisoch *Film a divadlo* a *Javisko*. Napokon od roku 1982 bol dlhé obdobie zamestnaný v Divadelnom ústave (od 1984 bol ústav začlenený do Ústavu umeleckej kritiky a divadelnej dokumentácie, od 1991 mal názov Národné divadelné centrum), ktorý slúžil ako servisné a metodické pracovisko pre živé slovenské divadlo. Andrej Maťašík v ňom pôsobil na rôznych úrovniach až do roku 1999 - či už ako výskumný pracovník, vedúci analyticko-kritického oddelenia, námestník riaditeľa pre umeleckú kritiku (1988 - 1990) a v rokoch 1995 - 1998 aj ako jeho generálny riaditeľ.

Po roku 1998 sa zmenila situácia a Andrej Maťašík odišiel z Divadelného ústavu do novinárskej praxe (*Slovenská republika, Nový deň*), vždy sa totiž živo zaujímal aj o otázky spoločensko-politické. Zároveň sa však podieľal na zakladaní novej vysokej školy - Akadémie umení v Banskej Bystrici, kde potom pôsobil ako hosťujúci docent, vedúci katedry dramaturgie, réžie a teatrologie a zároveň predseda akademického senátu fakulty dramatických umení. Venoval sa tiež vedeckej práci a publikoval tri knižné monografie: *Činoherné divadlo na Slovensku*, 1993, 76 s., *Majstri scény*, 2003, 85 s., *Slovenské divadlo v premenách času*, 2003, 292 s.

Jeho dlhoročná kritická, publicistická a pedagogická činnosť prerástla do vedecko-výskumnej a od roku 2004 začal pôsobiť v Slovenskej akadémii vied - v Kabinete divadla a filmu SAV, v súčasnosti Ústave divadelnej a filmovej vedy SAV. V tomto prostredí sa vytvoril priestor pre jeho ďalší vedecký rast. Napísal desiatky vedeckých štúdií, vydal ďalšie dve knižné monografie: *Pohyb slovenskej drámy*, 2005, 278 s., *Vznik a prvé roky Slovenského národného divadla*, 2015, 116 s., zorganizoval množstvo popularizačných aktivít, podieľal sa na významných projektoch tohto ústavu. Vedecky sa venoval dejinám slovenského a českého divadelného umenia, medzivojnovej divadelnej avantgarde, pôvodnej slovenskej drámy, divadelnej réžii v druhej polovici 20. storočia, žánrom divadelnej kritiky. Zároveň bol v rokoch 2005 - 2014 hlavným redaktorom vedeckého časopisu *Slovenské divadlo*, každoročne organizoval medzinárodné teatrologické konferencie v Banskej Bystrici, podieľal sa na doktorandskom štúdiu a motivoval mladých ľudí k tomu, aby o divadle mysleli, písali, naučili sa ho vnímať v celej komplexnosti.

Jeho čínorodosť, podpora i zmysel pre humor nám budú chýbať. Česť jeho pamiatky.

PhDr. Elena Knopová, PhD., riaditeľka Ústavu divadelnej a filmovej vedy SAV

Naši jubilanti

Júl 2017

45 rokov - Mgr. art. Eva Miškovičová
50 rokov - Mgr. art. Ronald Šebesta
55 rokov - Alexander Horváth
60 rokov - Anna Šuleková
65 rokov - PhDr. Mária Glocková, PhD.

August 2017

55 rokov - Ing. Danica Šimková
70 rokov - prof. Marian Lapšanský
60 rokov - Mária Spišiaková

September 2017

40 rokov - Martina Šaurová
Mgr. art. Ján Triaška, ArtD.
45 rokov - Mgr. Ján Krigovský
65 rokov - doc. Mgr. art. Mária Strenáčiková, CSC.

Jubilantom v mene zamestnancov, študentov a sympatizantov školy srdečne blahoželať a do ďalších rokov praje redakčná rada veľa zdravia, šťastia, inšpirácie, tvorivých síl a pohody v osobnom i profesijnom živote.

Zaznamenali sme

Súčasná ukrajinská maľba

Katedra maľby FVU AU usporiadala začiatkom apríla na svojej pôde prednášku na tému Súčasná ukrajinská maľba v tvorbe umelcov Vlada Juraška a Viktora Šumskej – Juraškovej.

Skrášliťli okolie kaštieľa

V rámci akcie Za krajšie mesto sa v jedno marcové popoludnie pri kaštieli Radvanských zaplnilo šesť veľkokapacitných kontajnerov. Zaslúžili sa o brigádnici z Akadémie umení, ZŠ Radvanská, OR Radvaň a MsÚ, ktorým dodal potrebné náradie ZAARES. Nechýbal ani primátor mesta Ján Nosko.

Letný prieskum

FVU AU ponúkla v máji vo svojich priestoroch prehliadku semestrálnych prác Letný prieskum 2016 – 2017 v odboroch maľba, grafika, intermédiá a digitálne médiá, sochárstvo a priestorová tvorba. Návštevníkom prehliadky boli

v jednotlivých ateliéroch k dispozícii pedagógovia fakulty, ktorí zodpovedali na otázky, týkajúce sa vyučovania.

Živió Turzonovovej

V máji oslávila svoje životné jubileum – 75. narodeniny Božidara Turzonovová, ktorá dlhodobo patrí medzi prvé dámy filmového umenia. V rokoch 1999 – 2001 bola dekanou Fakulty dramatických umení Akadémie umení v Banskej Bystrici.

Za Jozefom Jankovičom

V Bratislave zomrel 6. júna t. r. akademický sochár a profesor Jozef Jankovič, ktorý by v novembri oslávil osemdesiat rokov. Venoval sa sochárskej tvorbe, grafike, kresbe a šperku, bol jednou z vedúcich osobností slovenského výtvarného umenia. Bol známy ako autor monumentálneho aj komorného sochárstva a reliéfnej koláže. Jeho monumentálne sochy dnes stoja v modernej štvrti La Défense v Paríži aj v Olympijskom parku

v Soule. V Banskej Bystrici je súsošie Obete varujú súčasťou Pamätníka SNP, vytvoril ho s architektom Dušanom Kuzmom. Zaslúžil sa tiež o vznik Akadémie umení. Česť jeho pamiatke.

(in, ba)

Ďatelinka o Ukrajine

Koncom apríla t. r. sa uskutočnili ďalšie Raňajky v Ďatelinke. Organizátori pozvali dvoch ukrajinských umelcov, Vlada Juraška a Viktória Jurašku. Obaja sú maliarmi a tvoria manželský pár. Zaujímavosťou je, že odišli z Ukrajiny a chcú sa usadiť na Slovensku. Niektorí z nás sa mali možnosť oboznámiť sa s ich tvorbou na prezentácii, ktorú organizovala Katedra maľby FVU AU niekoľko dní predtým. Obaja hostia sú príkladom toho, do akej miery komplikovaná situácia na Ukrajine ovplyvňuje ich tvorbu, a to vytvára priestor pre množstvo zaujímavých otázok.

(r)

Výstavy a aktivity Stredoslovenskej galérie

Bethlenov dom, Dolná 8:

Vizuálna poézia / Visual Poetry - 50 rokov vzťahu výtvarného umenia a poézie na Slovensku (8. jún - 27. august 2017). Nová skutočnosť, ľudská, príliš ľudská (8. jún - 27. august 2017).

Praetorium, Nám. Š. Moysesa 25:

Mária Balážová: Geo-Femina (18. máj - 25. jún 2017). Ivan Csudai (29. jún - 30. júl 2017).

Vila D. Skuteckého, Horná 55:

Stála expozícia Dominika Skuteckého, celoročne. Otváracie hodiny: UT - NE: 10.00 - 15.00 hod.

Celoročne - Vila D. Skuteckého:

Zábavný skicár - pre najmenších návštevníkov - Detský tlačný sprievodca expozíciou - Galerijné kufríky - Holokaust a osudy D. Skuteckého.

Ponuka pre školy:

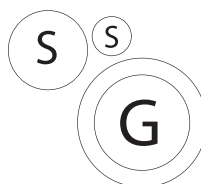
SSG realizuje tvorivé dielne, animácie a lektoráty pre materské, základné a stredné školy, školské kluby, základné umelecké školy a centrá voľného času.

Bližšie informácie na: www.ssgbb.sk.

SSG, Dolná 8, 975 90 B. Bystrica,

tel.: +421 48/470 16 15, ssgbb@ssgbb.sk, www.ssgbb.sk, fcb.

Voľný vstup do SSG každú poslednú nedeľu v mesiaci počas roku 2017.

Stredoslovenská
galéria

Konferencia Rétorika dnes

Prvý ročník celoslovenskej konferencie „Rétorika dnes“ začiatkom apríla t. r. v divadelnej sále FDU AU otvoril sériu každoročných stretnutí záujemcov o pedagogickú disciplínu rétorika, spájajúc tak aktívnych pedagógov všetkých subdisciplín rétoriky.

V rámci sympózia o rétorike nechýbal ani seminár o umeleckom prednese, ktorý sa odohrával za účasti pedagógov z umeleckých škôl a iných záujemcov z umelecký prednes, ktorí sa venujú

tejto disciplíne, ako aj členov katedry herectva AU s dlhoročnou lektorskou praxou v tejto oblasti a bohatými porotcovskými skúsenosťami v súťažiach až po Hviezdoslavov Kubín či Poděbradské dni poézie. So svojimi príspevkami, ktoré sa objavia v pripravovanom zborníku, vystúpilo trinásť prednášajúcich. Účastníci konferencie na záver prijali rozhodnutie o založení občianskeho združenia Rétorika, fungujúceho na základe platných stanov. Radi by sa totiž stretávali nielen v jeho rámci, ale

aj v rámci ďalších pravidelných ročníkov konferencie, pokiaľ budú úspešní v získavaní finančných prostriedkov z Fondu na podporu umenia. Pedagógovia z katedry herectva FDU Mgr. art. Zuzana Laurinčíková, ArtD., Mgr. art. Barbora Špániková, ArtD. a Mgr. art. Richard Sanitra, ArtD., ktorí pilotný projekt pripravili, hodlajú už v budúcom ročníku oslovit širší okruh odborníkov.

(in), Foto Vlado Bahýl

Pohľad na účastníkov konferencie

Juraj Sarvaš

Rok čo rok zavíši slávnostná promócia ukončenie vysokoškolského štúdia. Táto významná chvíľa je nielen medzníkom medzi bezstarostnou mladostou a dospelostou, ale tiež výnimočnou spoločenskou a zároveň rodinnou udalosťou, čo potvrdili aj promočné akty všetkých fakúlt Akadémie umení v ostatných júnových dňoch. Ako druhí sa z diplomov tešili absolventi bakalárskeho a magisterského štúdia FVU AU (na obr.).

Foto: Vlado Bahýl

Cikkerova sieň banskobystrickej radnice ponúkla 12. júna koncert vokálnych interpretov doktorandského štúdia FMU k 20. výročiu založenia AU pod názvom Operné skvosty, na ktorom nechýbal ani rektor AU prof. PaedDr. MgA. et Mgr. Vojtech Didi. Predstavili sa Ľubica Vargicová, Mária Porubčinová a ďalší za klavírnej spolupráce Mateja Arendárika a Róberta Pechanca.

Foto Vlado Bahýl

ART3 – Vydáva Akadémia umení v Banskej Bystrici, Jána Kollára 22, 974 01 Banská Bystrica, IČO: 31 094 970.

Adresa redakcie: Rektorát AU, miestnosť č. 120, tel. 048/414 51 20, fax: 048/414 51 09, mobil: 0908 999 598, e-mail: ben01@centrum.sk, internet: <http://www.aku.sk>.

Vychádza štvrťročne, nepredajné. Šéfredaktor: Mgr. Ján Beňuška, redakčná rada: doc. Mgr. art. Matúš Olha, PhD. (predseda), doc. PhDr. Ján Sládeček, PhD., doc. Juraj Sapara, akad. soch., doc. Mgr. art. Mária Strenáčiková, CSc., Mgr. art. Katarína Burdová, doc. MgA. Michal Murin, ArtD., doc. Mgr. art. Eva Cáhová, ArtD., Mgr. Ján Beňuška. Grafický dizajn a DTP spracovanie: Mgr. art. Patrik Ševčík, ArtD., Tlač: EQUILIBRIA, s.r.o., Košice. EV 5325/16, ISSN 2453-7349, ISBN 978-80-89555-65-9, EAN 9788089555659.